

PÕLVA LASTEAED PIHLAPUU

ÕPPEKAVA

SISUKORD

1. ÕPPEKAVA ÜLDOSA	3
1.1. Lasteasutuse liik ja eripära	3
1.2. Põhiväärtused	4
1.3. Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid	5
1.4. Õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtted	5
1.5. Õppe- ja kasvatustegevuse korraldus	7
1.6. Päevakava	8
1.7. Lapse arengu hindamise põhimõtted	9
1.8. Lapse arengumapp	12
1.9. Arenguestluste läbiviimise kord	14
1.10. Lapse arengu hindamiskriteeriumite kinnitamine	17
1.11. Vanuseliste õpipädevuste kinnitamine	18
1.12. Erivajadusega lapse arengu toetamise põhimõtted	19
1.12.1. Erivajadusega lapse õppekorraldus lasteaias.	19
1.12.2. Käitumistaastuskava koostamine	21
1.12.3. Individuaalse arenduskava koostamine	21
1.12.4. Erivajadustega laste toetamise skeem	23
1.12.5. Tugisüsteemi rakendamine Pihlapuu lasteaias	24
1.13. Lapsevanematega tehtava koostöö põhimõtted ja korraldus	25
1.14. Põlva Lasteaed Pihlapuu kodukord	27
1.15. Tervist edendava lasteaias põhimõtted	33
1.16. Õppekava uuendamise ja täiendamise kord	35
2. VANUSELISED ÕPIPÄDEVUSED	35
2.1. Valdkond Keel ja kõne	35
2.2. Valdkond Matemaatika	39
2.3. Valdkond Mina ja keskkond	43
2.4. Valdkond Kunst	52

Põlva Lasteaed Pihlapuu õppekava	2
2.5. Valdkond Liikumine	56
2.6. Valdkond Muusika	59
2.7. Üldoskused	62
3. LAPSE ARENGU EELDATAVAD TULEMUSED	68
4. KOOLIVALMIDUSE KAART	76

1. ÕPPEKAVA ÜLDOSA

1.1. Lasteasutuse liik ja eripära

Haridusasutuse Põlva Lasteaed Pihlapuu tegevuse aluseks on koolieelse lasteasutuse seadus (KELS), mis sätestab, et koolieelne lasteasutus on koolieast noorematele lastele hooldu ja alushariduse omandamist võimaldav õppeasutus, mis toetab perekonda, soodustades lapse kasvamist ja arenemist ning arvestab lapse individuaalsust.

Läbiviidava õppe- ja kasvatustöö aluseks on koolieelse lasteasutuse riikliku õppekava nõudmistest lähtuv lasteaia õppekava. Õppekavaarendus on pidev protsess. Muudatusi ja täiendusi lasteaia õppekavas tehakse seadusandlike aktide muutustest ning õppekava arendusgruppide ettepanekutest lähtuvalt. Õpetajad analüüsivad igal kevadel õppe- ja kasvatustööd ning annavad hinnangu lasteaia õppekavale ning teevad vajadusel täiendus- ja parendusettepanekuid.

Lasteaias töötab kümme rühma: kolm sõimerühma (üks rühm töötab mudeli õpetaja, õpetajat abistav õpetaja ja õpetaja abi alusel) ning seitse aiarühma, millest üks on sobitusrühm. Kord nädalas, meeskonnapäeval on rühmas korraga tööl kaks õpetajat. Selline töökorraldus võimaldab planeerida mitmekesiseid õppe- ja kasvatustegevusi, vaadelda lapsi, korraldada õppekäike. Meeskonnapäevale ei ole planeeritud liikumis- ja muusikategevusi. Kord poolaastas toimuvad meeskondade vahelised koostööpäevad ehk koostöömeeskonnapäevad.

Alates 1994. aastast rakendab lasteaed Hea Alguse programmi meetodikat. Programmi rakendamise oluliseks osaks on lapsekeskne õppekava. Töökorralduse omapäraks on iga päeva alustamine hommikuringiga. Füüsilise õpikeskkonna iseloomulikuks tunnuseks on tegevuskeskuste olemasolu. Tegevuskeskused võimaldavad lastel olla isikupärased ja vastavalt oma võimetele ja huvidele teha valikuid. Lapsekeskne rühmaruum toetab rühmatööd ja individuaalset õppimist. Rakendatakse temaatilise õpetuse printsiipi, mis aitavad lastel seostada õpitud ühtseks tervikuks.

Hea Alguse programmi aluseks on arengust lähtuv õpetamisviis. See lähenemisviis püüab aru saada ja hinnata lapse loomulikku kasvamist ja arenemist. Mõte on selles, et lapsed:

- * on innukad õppijad, kes saavad mängides uut teavet ja omandavad kogemusi
- * arenevad aste-astmelt
- * sõltuvad nii emotsionaalse kui ka tunnetusliku arengu osas teistest inimestest

* on ainulaadsed isiksused, kes kasvavad ja arenevad erineva kiirusega (Hansen; 2003:10)

NAEYC (The National Association for the Education of Young Children) leiab, et mõistel “arenguline sobivus” on kaks külge: ealine sobivus ja individuaalne sobivus.

Ealine sobivus – inimese arengu uuringud viitavad sellele, et on olemas üldine kasvu ja muutuste järgnevus, mis toimub lapse esimese üheksa eluaasta jooksul. Need muutused toimuvad igas arengu valdkonnas – füüsilises, emotsionaalses, sotsiaalses ja tunnetuslikus. Teadmised laste tüüpilisest arengust moodustavad raamistiku, mille piires õpetajad loovad õpikeskkonna ning kavandavad sobivad kogemused.

Individuaalne sobivus – iga laps on ainulaadne oma isikupärase arenguaja, aga ka individuaalse isiksuse, õpistiili ja perekondliku tagapõhja poolest. Nii õppeprogramm kui ka täiskasvanute ja laste ühine tegevus peab vastama individuaalsetele erinevustele. Õppimine on lapse mõtete ning elust saadud kogemuste vastastikuse mõju tulemus. Need kogemused peaksid ühtima lapse võimete arenguga, esitades samal ajal väljakutse huvide ja arusaamise arendamiseks (1987:2). Õppetegevuse planeerimisel lähtume lapse ealistest ja individuaalsetest sobivustest.

Hea Alguse programmi kriteeriumitest lähtuvalt peame alushariduses tähtsaks:

- *laste ealise arengu ja individuaalsusega arvestamist.
- * õpitegevuste planeerimist – seame eesmärged, mille põhjal kavandame õpitegevusi;
- * tegevuste individualiseerimist – arvestame iga lapse eripära ning kohandame tegevusi ja nende raskusastet vastavalt laste võimetele;
- * aktiivset õppimist – rakendame õppimist läbi vahetu mängulise tegevuse;
- * lapsevanemate kaasamist – igapäevane koostöö;
- * lapsekeskse õpikeskkonna loomist – lapse kasvukeskkonna kujundamisel arvestame lapse valikute ja vajadustega.

Lasteaed kuulub 2001. aastast Tervistedendavate Lasteaedade võrgustikku.

Koostöös Võru Instituudiga rakendatakse 2012. aastast Keelepesä metoodika põhimõtteid.

Programmiga Kiusamisest vaba lasteaed liituti 2013. aastal.

1.2. Põhiväärtused

Pihlapuu Lasteaias peame tähtsaks õnneliku inimese kasvamist, seega kujundame ja hindame

järgmisi väärtusi, mis annavad võimaluse õnnelikuks eluks:

- lapsest/indiviidist lähtumine ja tema vajadustele keskendumine;
- toetav koostöö ja meeskonnatöö;
- hoolivus, sõbralikkus;
- õppimisoskus ja õppimishuvi;
- avatud suhtlemine;
- tugev perekond ja peresuhted;
- esivanemate pärand ja traditsioonid.

1.3. Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid on

- **lapse mitmekülgne ja järjepidev areng kodu ja lasteasutuse koostöös;**
- **valmistada lapsi ette iseseisvaks elukestvaks õppimiseks.**

Õppe- ja kasvatustöö läbiviimise eesmärgiks on õppimisharjumuste kujundamine, uute pedagoogiliste lahenduste väljatöötamine ja probleemipõhine õpe, mis suhtestuks tegelikkusega (eluga), paneks mõtlema teooria ja praktika üle ning arendaks uusi mudeleid ja meetodeid.

1.4. Õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtted

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärkidest tulenevad õppe- ja kasvatusprotsessi põhimõtted.

Lasteaia õppe- ja kasvatustegevuse korraldamise põhimõteteks on:

- **Lapse eripära ja arengupotentsiaali arvestamine**
- **Mäng kui põhiline õpiviis**

Laps areneb mängu kaudu, sellepärast võib mängu nimetada ka lapse juhttegevuseks eelkoolieas ehk lapse arengut määravaks tegevuseks. Igas mängus õpitakse ja mängukogemus on ühtlasi ka õpikogemus. Koolieelse lasteasutuse riikliku õppekava §12 lg 1 sätestab, et mäng on eelkoolieas lapse põhitegevus. Mängu käigus omandab ja kinnistab laps uut teavet, uusi oskusi, peegeldab tundeid ja soove, õpib suhtlema, omandab kogemusi ja käitumisreegleid. Mänguoskus on kõigi üldoskuste ning õppe- ja kasvatustegevuste erivaldkondade oskuste ja teadmiste arengu alus. Mängudes omandatakse sotsiaalseid kogemusi, kujundatakse

eneseteenindamisioskusi ja tööharjumusi ning kinnistatakse teadmisi - oskusi. Lasteaias toimub õppimine mängu ja matkimise, vaatluse ja mõtestamise, elamuse ja kogemuse, harjutamise ja katsetamise, meeldejätmise, loovuse ja loomise kaudu. Õppimise aluseks on üheskoos tegutsemine ja sotsiaalsed kogemused. Mäng on tegevus, mis kõige paremini vastab lapse füüsilistele ja psüühilistele vajadustele ning eriomadustele ja on oluline lapse tervikisiksuse kujunemise jaoks. Laps on õppe- ja kasvatustegevuses aktiivne osaleja, õpetaja aga lapse arengut toetava keskkonna looja.

- **Lapsele turvatunde ja eduelamuste tagamine**

Õpetaja ülesanne on eduelamusi tagada, mitte üksnes võimaldada, sest iga laps suudab mingis valdkonnas edukas olla. Turvatunne ja edukogemus loovad aluse edasiseks õpimotivatsiooniks ning huvide kujunemiseks nii kooliks, kui ka kogu eluks (Kala 2009).

- **Lapse arengut soodustava keskkonna loomine**

Õpetaja vastutab rühmas õpikeskkonna kujundamise eest. Õpikeskkonda iseloomustavad kolm põhivaldkonda: ruumi-, õppevara- ja inimkeskkond. Ruumikeskkonna loomise eesmärk on õpitegevuseks funktsionaalselt sobiva füüsilise keskkonna loomine. Õppevara peab eelkõige võimaldama õppekava realiseerimist. Inimkeskkonna olulisimaks kriteeriumiteks on professionaalsus ning koostöövalmidus. Hästi kujundatud ruumikeskkond annab hea enesetunde, aga soodustab ka keerukamaid mänge, iseseisvust, suhtlemist ja probleemide lahendamist. Rühm kuulub lastele ja sealne keskkond peab peegeldama nende huvisid, aga ka kultuuritausta. Laste õpikeskkonna kvaliteedi näitajaks on see, et keskkond innustaks lapsi mängima ja annaks neile aega ise arendada oma mänguteemasid.

- **Humaansete ja demokraatlike suhete väärtustamine**

Lasteaias tegutsedes saavad lapsed demokraatia kogemusi, nad õpivad arvestama teiste arvamusega ning mõistma, et nende heaolu ei saa lahutada teiste omast. Rühmaruum on ühiskonna väike osake.

Õpetajad loovad lastele olukordi erinevate võimaluste leidmiseks ja laste omaalgatuse suurendamiseks. Kui lapsed saavad valida erinevate tegevuste vahel, ongi see võimaluste andmine. Võimaluste kasutamine vajab omaalgatust. Lapsed saavad osaleda reeglite kehtestamisel, täitmisel, tegevuste väljapakumisel, teha end ja teisi lapsi mõjutavaid otsuseid ning võtta vastutust. Õpetaja hindab sõna- ja mõttevabadust, lastes lastel avaldada oma arvamust, väljendada tundeid, mõtteid ja ideid. Lapsed ei ole ühesugused, kuid kõik on lugupidamist väärt. Õpetajad aitavad lastel areneda teiste vastu lugupidavateks. Ühiskonna mitmerahvuslikuks muutumisega kohtab erinevate rasside, religioosse, kultuurilise taustaga, puuetega inimesi. Et soodustada heatahtlikku suhtumist mitmekesisusse, soodustavad õpetajad

mõistvat ja austavat suhtumist, õpetavad lugu pidama erinevustest. Luuakse võrdsed võimalused kõigile. Lasteaiakultuuri loomulik osa peab olema humaansus, sallivus ning see, et kedagi ei tõrjuta soo, rahvuse, arengulise eripära vms erisuse tõttu.

Lasteasutus peab arendama lastes vaba vaimu ja iseseisvat mõtlemist, eesmärgiga arendada igale lapsele omaseid võimeid, saada enesekindlateks ja aktiivseteks kodanikeks.

- **Eesti ja kodukoha kultuuritraditsioonide väärtustamine ning teisest rahvusest laste kultuuri eripära arvestamine.**

1.5. Õppe- ja kasvatustegevuse korraldus

Lasteaia õppe- ja kasvatustegevus toetub päevakavale. Päevakava koostamisel arvestatakse laste vanust. Päevakavas peab olema aega kõikideks lapse arenguks vajalikeks tegevusteks. Rühmade tegevus- ja päevakavade koostamisel jälgitakse, et kõiki tegevusi kasutataks maksimaalselt lapse kehaliseks, vaimseks ja sotsiaalseks arendamiseks, oskuste kujundamiseks, üldtunnustatud väärtuste vahendamiseks ja erinevate õppe- ja kasvatustegevuse valdkondadesse kuuluvate teadmiste edastamiseks.

Lasteaia õppekavas on laste vanusest lähtudes püstitatud valdkondade keel ja kõne, matemaatika, kunst, kodulugu (mina ja keskkond), liikumine, muusika õpipädevused, lisaks on toodud üldoskuste õpipädevused ja valdkondade vanuselised arengu hindamise kriteeriumid. Õppekava koduloo õpipädevused on jaotatud kolmeks- sügis, talv, kevad. Laste üldoskuste õpipädevused on esitatud õppekava koduloo osas. Õppekavas on valdkondade õpipädevuste eesmärgid püstitatud septembrist mai lõpuni. Juunis, juulis ja augustis ei planeerita õppe- ja kasvatustegevusi valdkonniti, vaid laste huvidest ja vanusest lähtuvalt. Rühma õppe- ja kasvatustöö aasta eesmärgi aluseks on lasteaia õppe- ja kasvatustegevuse aasta üldeesmärk.

Rühma õppe- ja kasvatustegevuse aluseks on nädalaplaan. Lähtuvalt laste vanusest ja arengutasemest saavutatakse nädalaks püstitatud õppe- ja kasvatustöö eesmärgid erinevate tegevusliikide lõimimisega. Koolieelse lasteasutuse riiklik õppekava § 16 lg 1 sätestab, et õppe- ja kasvatustegevuse seob tervikuks lapse elust ja ümbritsevast keskkonnast tulenev temaatika. Valdkondade kaupa esitatud õppesisu ja tegevuste lõimimisel lähtutakse üldõpetuslikust põhimõttest. Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel lõimitakse järgmisi tegevusi: kuulamine, kõnelemine, lugemine, kirjutamine, vaatlemine, uurimine, võrdlemine, arvutamine ning mitmesugused liikumis-, muusika- ja kunstitegevused.

Nädalaplaani koostamisel lähtutakse üldoskuste eesmärgist, planeerides omandatava üldoskuse

etapiliselt – sissejuhatav tutvustus, modelleerimine, harjutamine, rakendamine, iseseisev kasutamine, jätkuvuse kindlustamine.

Õppe- ja kasvatustööd planeerides loovad õpetajad lastele võimalusi uurida, avastada, ise teha, saada kogemusi, omandada teadmisi, oskusi ning seostada ja kinnistada neid nii toas kui õues.

Õppe- ja kasvatustöö eesmärgid püstitatakse lapsest lähtudes. Lapsi kaasatakse õppe- ja kasvatustegevuste kavandamisse. Lapsed on võimelised tegema eakohaseid valikuid nii õppe sisus, teemaga tegelemise ajas kui ka muus. Vabaduse ja vastutuse määr suureneb vanuse ning kogemuste kasvades. Valikute ja otsuste tegemise võimaldamine suurendab laste kaasahaaratust ja õpimotivatsiooni ning toetab õpitu tulemuslikumat omandamist.

Läbiviidud õppe- ja kasvatustegevused kajastuvad igapäevaselt rühma õppe- ja kasvatustöö päevikus. Nädalaks püstitatud eesmärkide täitumisele annavad rühmaõpetajad kokkuvõtva hinnangu nädala lõpus õppe- ja kasvatustegevuse päevikus. Lastega läbiviidud individuaalne töö kajastub õppe- ja kasvatustegevuse päeviku parempoolses lahtris. Nii liikumis- kui muusikaõpetaja planeerivad oma tööd aasta tegevuskavast lähtudes kuude kaupa. Muusika- ja liikumisõpetaja töö kajastub muusika- ja liikumisõpetuse õppe- ja kasvatustöö päevikus. Lasteaia liikumis- ja muusikategevuste plaani koostamisel planeeritakse sõimerühmadele nädalas kaks liikumis- ja kaks muusikategevust, aiarühmadele kaks liikumis- ja kolm muusikategevust nädalas. Ujumise algõpetust viiakse läbi kord nädalas koolieelikutele, võimalusel 5-aastastele. Logopeedi poolt läbiviidavad tegevused kajastuvad logopeedi päevikus.

Õppeaasta jooksul läbiviidud õppe- ja kasvatustööd analüüsitakse õppeaasta lõpus juunis.

1.6. Päevakava

KELL	SÕIMERÜHMAD PÄEVAKAVA	AIARÜHMAD PÄEVAKAVA
------	--------------------------	---------------------

7.30- 8.25	LASTE SAABUMINE, VABA MÄNG	LASTE SAABUMINE, VABA MÄNG
8.30-8.45	HOMMIKUSÖÖK RÜHMAS	HOMMIKUSÖÖK SÖÖGISAALIS
9.00-10.50	HOMMIKURING, ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSED	HOMMIKURING, ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSED
10.50 -12.00	ETTEVALMISTUSED ÕUE MINEKUKS, ÕUES VIIBIMINE, ÕUEST TUPPA TULEK	
10.50-12.30		ETTEVALMISTUSED ÕUE MINEKUKS, ÕUES VIIBIMINE, ÕUEST TUPPA TULEK
12.15-12.35	LÕUNASÖÖK RÜHMAS	
12.45- 13.05		LÕUNASÖÖK SÖÖGISAALIS
13.00-15.00	LÕUNAUINAK	
13.20-15.00		VAIKNE TUND, LÕUNAUINAK
15.00-16.00	INDIVIDUAALNE TÖÖ LASTEGA, VABA MÄNG	INDIVIDUAALNE TÖÖ LASTEGA, VABA MÄNG, GRUPITEGEVUSED
15.45	ÕHTUOODE RÜHMAS	
16.00		ÕHTUOODE SÖÖGISAALIS
16.00 -17.45	VABA MÄNG, INDIVIDUAALNE TÖÖ LASTEGA	VABA MÄNG, INDIVIDUAALNE TÖÖ LASTEGA

Lastele, kelle päevane uni on eakaaslaste omast lühem, leitakse peale rahulikku lamamist (alates kella 14.15) rahulik tegevus, mis ei häiri teisi lapsi ega koorma nende endi närvisüsteemi.

1.7. Lapse arengu hindamise põhimõtted

Lapse arengu hindamine on osa igapäevasest õppe- ja kasvatusprotsessist. Lapse arengu hindamise aluseks on eeldatavad üldoskused ning õppe- ja kasvatustegevuse valdkondade tulemused. Lapse arengu analüüsimine ja hindamine on oluline lapse eripära mõistmiseks, positiivse enesehinnangu toetamiseks ning õppe- ja kasvatustegevuse kavandamiseks koostöös lapsevanemaga. Rühmaõpetaja tutvustab lapsevanemale lapse arengu hindamise põhimõtteid,

korraldust ja laste arengu eeldatavaid tulemusi.

Eesmärgid:

1. Õpetajad teavad iga lapse arengutaset.
2. Õpetajad individualiseerivad tegevusi vastavalt lapse huvile, vajadustele ja arengutasemele.
3. Õpetajad märkavad võimalikke arenguprobleeme.
4. Lapse arengu hindamine ja dokumenteerimine võimaldab õpetajatel toetada ja abistada vanemaid õppe- ja kasvatusküsimuste lahendamisel, vajadusel nõustada neid.

Meetodid:

1. Vaatlus
2. Tähelepanekute ja vaatluste dokumenteerimine
3. Testid, küsitlused, intervjuud
4. Laste tööde analüüs
5. Arenguvestlus lapsevanematega

Hindamise dokumenteerimine:

1. Lapse arengumapp
2. Rühmapäevik, nädalaplaan
3. Õppekavast tulenevate arengu hindamise kriteeriumite (nn täpitabeli) täitmine
4. Küsitluslehed lapsevanematele
5. Vaatluslehed ja -vihikud
6. Erialaspetsialistide hinnangud
7. Kokkuvõtted arenguvestlustest

Lapse arengu hindamine on pidevalt toimuv protsess, millesse on kaasatud lisaks rühmaõpetajatele ja erialaspetsialistidele ka lapsevanemad.

Hindamise põhimõtted ja kord

1. Laste (1,5 -7a) arengut hindavad rühmaõpetajad majas väljatöötatud vanuseliste hindamiskriteeriumite alusel planeeritud õpipädevuse käsitlemise järel. Liikumis- ja muusikaõpetaja täidavad arenguhindamise tabeli aprilli lõpus. Hindamisel kasutavad õpetajad kolme värvi:

roheline - laps on arenenud õpetaja seatud eesmärkide kohaselt

kollane – esineb väikeseid puudujääke

punane – vajab kordamist ja individuaalseid ülesandeid

Lapse arengu hindamise materjale (täpitablel, arenguvestluste kokkuvõtte) säilitavad õpetajad rühmas ühe aasta pärast lapse rühmast lahkumist.

2. Logopeed – eripedagoog hindab üks kord aastas (sügisel) 3-7 aastaste laste kõne arengut (hääldust, morfoloogiat, grammatikat, lauseehitust, jutustamise oskust, kõne mõistmist), kognitiivsete funktsioonide ja psüühiliste protsesside arengutaset, et selgitada välja tugimeetmete rakendamise vajadus.
3. Liikumise ja muusikaõpetaja jälgivad ja dokumenteerivad laste arengut septembrikuu jooksul. Selgitatakse välja individuaalseid lisategevusi vajavad lapsed. Lasteaia muusika- ja liikumistegevuste kavas on planeeritud aeg lisategevuste läbi viimiseks.
4. Kõikide rühmas käivate laste arengut ja individuaalse töö vajadust ning korraldamist analüüsitakse rühma pedagoogilises ümarlauas. Ümarlauas osalevad rühmaõpetajad, logopeed, õppealajuhataja, liikumise- ja muusikaõpetaja. Ümarlaua toimumise aja ja sõlmitud kokkulepped dokumenteerib õppealajuhataja. (oktoober)
5. Laste koolivalmidust hinnatakse üks kord õppeaastas (märts - aprill). Koolivalmiduse hindamise aluseks on majas väljatöötatud koolivalmiduse kaart. Laste koolivalmidust hindavad rühmaõpetajad, vajadusel kaasatakse logopeed.
6. Arenguvestlused lapsevanematega viiakse läbi üks kord õppeaastas. Sõimerühmades üldjuhul alates jaanuarist, 3-aastaste rühmas õppeaasta alguses (oktoober, november või vastavalt vajadusele), aiarühmades vastavalt rühma tegevuskavas sätestatud ajagraafikule, koolieelikute arenguvestlused viiakse läbi kevadel (märts– aprill).
7. Lapsevanematel on õigus tutvuda lapse arengumapiga neile sobival ajal ja saada teavet oma lapse arengu kohta (koosolekud, arenguvestlused, individuaalsed vestlused). Lasteaiast lahkudes saavad lapsed arengumapi endaga kaasa.
8. Õpetajad säilitavad konfidentsiaalsust: vaatluskaust, rühmapäevik, õppe- ja kasvatustöö päevik, arenguhindamise tabelid, individuaalne arenduskava (IAK), käitumistaastuskava (KTK).
9. Lasteaia- ja kooliõpetajad teevad koostööd laste turvalisel üleminekul lasteaiast kooli. Jaanuaris annavad 1. klassi õpetajad ning kooli tugispetsialistid rühmaõpetajatele tagasisidet laste toimetuleku kohta 1. klassi esimesel poolaastal.

Lasteaiast väljastatavad dokumendid

1. Individuaalse arengu kirjeldus
2. Koolivalmiduskaart

Individaalse arengu kirjeldus. Rühmaõpetajad koostavad vajadusel lapse individaalse arengu kirjelduse lapsevanema poolt esitatud taotluse alusel või direktori korraldusega. Arengut kirjeldatakse lapsest lähtuvalt, väärtustades saavutatut ning tunnustades lapse toimetulekut, arenemist, positiivseid hoiakuid ja huvi. Arengu kirjelduse koostamise aluseks on vaatlusandmed, faktid. Kui lapse arenguks püstitatud eesmärkide saavutamiseks teevad lasteaias koostööd erinevad spetsialistid - muusika- ja liikumisõpetaja või logopeed, lisavad ka nemad omapoolsed tähelepanekud lapse arengu kirjeldusse. Lapse arengu kirjeldus saadetakse elektrooniliselt lasteaija õppealajuhatajale, kes võtab allkirjad arengu kirjelduse koostajatelt ja lasteasutuse direktorilt. Lapse arengu kirjeldus väljastatakse üldjuhul lapsevanemale või erandkorras arengu kirjeldust nõudnud ametkonnale. Õppealajuhataja säilitab asutusest väljastatud lapse arengu kirjelduste koopiaid viis aastat.

Koolivalmiduskaart. Lasteasutuse õppekava läbinule annab lasteasutus välja koolivalmiduskaardi, milles on kirjeldatud lapse arengu tulemused ja välja toodud lapse huvid, eripära ja tegevuste eelistused.

Koolivalmiduskaardile märgitakse lapse lasteasutuses viibitud ajaperiood.

Koolivalmiduskaardi allkirjastavad õpetaja, tugispetsialist ja lasteasutuse direktor.

Vanem esitab koolivalmiduskaardi kooli, kus laps asub täitma koolikohustust.

Koolivalmiduse kaardi koopiaid säilitab lasteasutus viis aastat.

1.8. Lapse arengumapp

Arengumapi koostamise kord

Igale lapsele koostatakse oma arengumapp. Arengumapp sisaldab materjale alates lapse tulekust lasteaeda kuni lapse lahkumiseni lasteaiast. Arengumapp asub rühmas. Arengumapi materjalid on konfidentsiaalsed. Lapsevanematel on õigus tutvuda lapse arengumapiga neile sobival ajal.

Arengumapi koostamisel osalevad lapsed, pedagoogid ja lapsevanemad. Arengumapp on koostööaluseks lapsevanemaga. Arengumapp koosneb kahest osast- õpetajapoolne ja lapse-

poolne (kasvumapp). Alates viiendast eluaastast on mapi koostamisse kaasatud ka laps.

Eesmärgiks:

1. Näidata laste tööde kaudu lapse õppimist iseseisvalt ja koostöös teistega.
2. Näitab lapse mitmekülgset arengut loomulikes tingimustes.
3. Jälgida lapse tegutsemist, õppimist, pürgimusi ja edusamme teatud aja jooksul.
4. Tunnustada lapse saavutusi, kiita selle eest, mida ta oskab.

Kasvumapp arengumapi osana

Kasvumapi koostab laps ise.

Eesmärgiks:

1. Arendab lapse enesetundmist ja tajumist ja eneseanalüüsi.
2. Vahendab infot kõigest sellest, mida laps on kogenud ja mis on talle tähtis.
3. Aitab õpetajal lapsest lähtuvalt otsida erinevaid tegutsemisviise mapi sisu põhjal.

Arengumapi sisu

1. Laste tööd igal õppeaastal samal teemal („Mina Ise”; „Minu pere”; „Maja”, „Nime kirjutamine vanemates rühmades”). Õpetaja märgib lapse tööle teostamise kuupäeva ja aastaarvu.
2. Intervjuud (õpetaja poolt üleskirjutatud laste jutustused ja kommentaarid)
3. Arengut iseloomustavad/iseloomulikud tööd
4. Õpetaja tähelepanekud lapse kohta (lemmiktegevused, eelistused jms)
5. Vabaajatööd
6. Laste vaatlused
7. Erialaspetsialistide tähelepanekud

Arengumapi tähtsus/vajalikkus

Lapse jaoks

1. on individuaalne ja lähtub lapsest
2. aitab kaasa lapse positiivse minapildi kujunemisele
3. aitab lapsel mõista ennast ja teisi ning arendab analüüsivõimet

Kord poolaastas valib 5-aastane laps pildi või töö kasvumappi, põhjendab oma valikut või tutvustab rühmakaaslastele.

Lapsevanema jaoks:

1. Mapp kajastab vanemale lapse tegevust, tundeid, mõtteid.
2. Arenguvestlusel kasutatakse arengumapi materjale.

Pedagoogide jaoks:

1. Aitab last paremini tundma õppida.
2. Aitab püstitada individuaalseid eesmärke, planeerida tööd ja hinnata lapse arengut.

1.9. Arenguvestluste läbiviimise kord**Arenguvestluse mõiste**

Arenguvestlus on ettevalmistatud vestlus, kus arutatakse lapse arengut, pädevuste/oskuste omandamise võimalusi ning lepatakse kokku tulevase perioodi tegevuste suhtes. Arenguvestluse käigus arutatakse, kuidas saab õpetaja koostöös perega toetada lapse arenguks võimaluste loomist ning nõustada lapsevanemat õppimise ja õpetamise küsimustes.

Arenguvestluste läbiviimise põhjendus

Koolieelse lasteasutuse riikliku õppekava § 24 punkt 6 sätestab: vähemalt kord õppeaastas viib pedagoog lapse arengu hindamiseks ja toetamiseks lapsevanemaga läbi arenguvestluse, mis:

- 1) annab tagasisidet lapse arengust ja õppimise tulemustest;
- 2) selgitab lapsevanema seisukohad ja ootused lapse arengu suhtes.

Arenguvestlus kui vastastikune kokkulepe

Õpetaja ja lapsevanema vahel sõlmitud vastastikune kokkulepe sisaldab lapse arengu toetamiseks püstitatud arengueesmärke ning nende saavutamise võimalusi. Oluline on, et arengueesmärgid oleksid selgelt defineeritud ja reaalsed võimalused nende saavutamiseks oleksid läbi arutatud. Lapse arengueesmärgid peavad olema jälgitavad ja mõõdetavad.

Arenguvestluse käigus antav tagasiside lapsevanemale peab olema konstruktiivne.

Räägitu peab olema arusaadav ning pakutud lahendused olema vastuvõetavad nii lapsevanema kui õpetaja poolt.

Konfidentsiaalsusnõuded arenguvestluse läbiviimisel

Lapse arengu hindamistulemused, arenguvestlusel teatavaks saanud informatsioon ja arenguvestluse lõpus vormistatud arenguvestluse kokkuvõte on konfidentsiaalsed ja ei kuulu avalikustamiseks kolmandatele isikutele.

Lasteaiaõpetajale arenguvestlusel teatavaks saanud kriminaalse sisuga informatsioon tuleb edastada vastavalt seaduses sätestatud korrale.

Arenguvestluse kokkuvõtted säilitatakse rühmas, arengumapi vahel, ühe aasta jooksul peale lapse lasteaiast lahkumist.

Arenguvestluste läbiviimise aeg

Arenguvestlust viiakse läbi üks kord aastas vastavalt õpetaja ja lapsevanema eelnevale kokkuleppele. Vestluste periood on määratletud rühma aasta tegevuskavas. Arenguvestlused toimuvad alates: jaanuarist - sõim; oktoobrist -3-a; veebruarist - 4 ja 5-a;märtsist - koolieelikud. Vajadusel võib arenguvestlusi korraldada ka sagedamini, sel juhul määratakse ka lühemaajalised arengueesmärgid.

Lasteaias viivad arenguvestluse läbi rühma õpetajad, vajadusel kaasatakse lasteaia tugispetsialisti(d)**Arenguvestluste läbiviimine rühma või õpetaja vahetumisel**

Kui laps saabub lasteaeda õppeaasta keskel teisest lasteaiast või kodust, siis toimub tutvustav arenguvestlus lapsega kuu möödudes. Õpetaja vahetumisega kehtivad kõik perega tehtud kokkulepped kuni järgmise arenguvestluseni. Uus õpetaja peab arvestama kõiki lapse arenguga seotud kokkuleppeid. Lapse lahkumisel lasteaiast kehtivad edasi kõik arenguvestlust puudutavad konfidentsiaalsuse nõuded.

Arenguvestluste ettevalmistamine

Õpetaja lepib vanemaga kokku arenguvestluse toimumise kuupäeva. Nii rühma õpetajad kui ka lapsevanem valmistuvad arenguvestluseks. Õpetajad annavad vajadusel enne arenguvestluse toimumist lapsevanemale küsitluslehe, mis on koostatud rühma vajadustest lähtuvalt.

Rühma õpetajad teevad vestluseks valmistudes lapse kohta märkmeid ja tähelepanekuid.

Arenguvestlus viiakse läbi kohas, kus puuduvad segavad asjaolud. Kui lapsevanema jaoks on tegemist esimese arenguvestlusega, selgitab õpetaja arenguvestluse käiku.

Arenguestluste dokumenteerimine

Arenguestlused dokumenteeritakse arenguestluste läbiviimise korra lisa toodud soovitusliku vormi alusel. Õpetaja vormistab arenguestlusest kokkuvõtte.

Arenguestluse kokkuvõtte kinnitatakse lapsevanema ja õpetaja allkirjaga. Lapsevanem saab soovi korral kokkuvõttest koopia.

Õppeaasta lõpus esitab rühmaõpetaja oma töö analüüsis (valdkond: koostöö lapsevanemaga) läbiviidud arenguestluste kokkuvõtte, mis sisaldab järgmisi andmeid:

- läbiviidud arenguestluste ajakava ja arv;
- lapsevanema ettepanekud lasteaiale.

Järeltegevused

Arenguestlusel saavutatud kokkulepete alusel võivad toimuda järeltegevused: täiendav arenguestlus, nõustamine, saavutatu hindamine ning kokkulepete korrigeerimine jne. Kokkuleppel lapsevanemaga kaasatakse arenguestluse järeltegevustesse ka teisi õpetajaid ning vajadusel lapse elukohajärgse valla ametiisikuid.

Arenguestluse korraldamine ja vastutus

Arenguestluste protsessi koordineerib õppealajuhataja ja nende toimumise eest vastutavad rühma õpetajad.

ARENGUESTLUSE KOKKUVÕTE

Lapse nimi Vanus

Arenguestluse toimumise aeg

.....

Arenguestlusel osalesid:

Lapsevanem(ad):.....

Õpetajad:.....

Muud isikud:.....

Lapse huvid, tugevad omadused, anded:

.....

.....

.....

.....
Laps vajab abi ja toetust:

.....
.....
.....
.....

Mida on selleks teha vaja?

Lapsevanematel:

.....
.....
.....
.....

Õpetajatel:

.....
.....
.....
.....

Allkirjad:

1.10. Lapse arengu hindamiskriteeriumite kinnitamine

Arendusgruppide töö tulemusena valmisid lapse arengu hindamise kriteeriumid laste east lähtuvalt:

1. sõim
2. 3 -aastased
3. 4 -aastased
4. 5 -aastased
5. 6-7 -aastased

Rühmaõpetajad hindavad lapse arengut järgmistes valdkondades:

KEEL JA KÕNE

MATEMAATIKA

PEENMOTOORIKA

ENESETEENINDAMINE

SOTSIAALNE ARENG

Valdkondade arengu hindamise kriteeriumid annavad ülevaate laste üldoskuste (mängu-, tunnetus- ja õpioskused, enesekohased) arengust.

Muusika- ja liikumisõpetajad hindavad lapse arengut muusika ja liikumistegelustes püstitatud kriteeriumite alusel.

Lapse arengu hindamisel märgitakse lapse arengu hetkeseis kolme värvust kasutades:

Roheline – arenenud õpetaja seatud eesmärkide kohaselt

Kollane – esineb väikseid puudujääke

Punane – vajab kordamist, individuaalseid ülesandeid

1.11. Vanuseliste õpipädevuste kinnitamine

Arendusgruppide töö tulemusena valmisid

Tegevusvaldkondade:

KEEL JA KÕNE

MATEMAATIKA

KUNST

KODULUGU

LIIKUMINE

MUUSIKA

SOTSIAALNE ARENG

vanuselised õpipädevused:

sõim

3- aastased

4- aastased

5- aastased

6-7 -aastased

1.12. Erivajadusega lapse arengu toetamise põhimõtted

Erivajadustega laps - laps, kelle võimetest, tervises seisundist, keelelisest, kultuurilisest taustast ja isiksuseomadustest tingitud arenguvajaduste toetamiseks on vaja teha muudatusi või kohandusi lapse kasvukeskkonnas (mängu- ja õppevahendid, ruumid, õppe- ja kasvatusmeetodid) või rühma tegevuskavas.

Varajane sekkumine - lapse sünnist kuni koolimineku osutatavat multidistsiplinaarset abi, mis hõlmab riskifaktoriga sündinud laste arengu jälgimist, erivajadustega laste võimalikult varajast märkamist, mahajäänud või enamarenenud valdkondade hindamist ja sobiva arendustöö planeerimist ja teostamist (Shonkoff, Meisels).

Varajase sekkumise eesmärgiks on aidata kaasa erivajadustega lapse võimete kohasele arengule, toetades seejuures lapse perekonda (Häidkind).

Varajase sekkumise üldpõhimõtted tegevuste planeerimisel ja elluviimisel:

- Sobiva arendustegevuse alustamine laps erivajaduse märkamisel
- Individuaalne lähenemine vastavalt lapse erivajadustele ja keskkonna võimalustele
- Lapsevanemate nõustamine ja juhendamine tegelemaks lapsega
- Spetsialistide kaasamine arendustegevustesse: meeskonna- ja võrgustikutöö
- Ühest kasvukeskkonnast teise ülemineku toetamine (Shonkoff, Meisels).

1.12.1. Erivajadusega lapse õppekorraldus lasteaias.

I tasand – kõiki lapsi hõlmavad tegevused lasteaia tavarühmas

1. lapse arengu jälgimine ja kirjeldamine rühmatöö tingimustes,
2. lapse arengu tulemustest lähtuvalt õppe- ja kasvatustöö individualiseerimine rühma tasandil. Lisaks viivad vastavalt vajadusele individuaalseid või grupitegevusi läbi ka muusika- ja liikumisõpetaja,
3. vastavalt vajadusele lapsevanemate nõustamine ja juhendamine .

II tasand - erivajadusega lapsi hõlmavad tegevused tavarühmas

1. Lapse arengu täpsustav/täiendav hindamine rühma õpetajate, liikumise- ja muusika õpetaja ning logopeed-eripedagoogi poolt. Last jälgitakse erinevates tingimustes, pannakse kirja konkreetsed näited lapse tegevusest, käitumisest.
2. Lapse erivajadustest, eakohase arengu probleemidest või käitumisprobleemidest teavitavad õpetajad õppealajuhatajat. Õppealajuhataja lepib erinevate osapooltega kokku lapsega seotud informatsiooni aruteluks sobiva ümarlaua läbiviimise aja.
3. Rühma töötajate, liikumise- ja muusikaõpetaja ning logopeedi dokumenteeritud lapse vaatluse ja hindamistulemusi arutatakse selleks kokku kutsutud töökoosolekul. Arutelu tulemusena otsustatakse vajalikud sekkumis- ja toimimisviisid ning edasine töö korraldus. Otsustatakse IAK rakendamise vajadus.
4. Koostöös lapsevanemaga lepatakse kokku Rajaleidja keskuse spetsialistide kaasamine. Rajaleidja soovitusel või vanemate algatusel erialaspetsialistide poole pöördumiseks annab lasteaed kaasa lapse arengukirjelduse.

Koostöö lapsevanematega

1. Lapse lasteaeda tulekul informeerib lapsevanem lasteaia direktorit, rühma töötajat lapse tervises seisundist ja erivajadustest tulenevatest eritingimustest. Esitatud andmete alusel kohandab personal võimaluse korral päevakava, kasvukeskkonda ning õppe- ja kasvatustegevuste korraldust.
2. Vanem soodustab lapsele pakutavate tugimeetmete kasutamist, jälgides päevakava ja liikumise- muusikalise ja logopeedi tegevuste ajakava.
3. Lapsevanematel on õigus saada nõu õppe- ja kasvatusküsimustes, selleks eelnevalt kokku leppides rühma õpetaja, logopeedi või juhtkonna esindajaga.
4. Lapsevanem kohustub lasteaia ettepanekul pöörduma perearsti või Rajaleidja keskuse või muu spetsialisti poole. Rühma töötajate poolne soovitus fikseeritakse kirjalikult.
5. Lapsevanem teavitab rühma töötajaid konsultatsioonide tulemustest.
6. Koostöös lapsevanemaga rakendatakse lapsele sobiva õppe- ja kasvatusprotsessi

korraldamisel lisaks rühma tegevuskavale individuaalset arenduskava.

1.12.2. Käitumistaastuskava koostamine

Käitumistaastusekavad (edaspidi KTK) loovad lapsele raamistiku, milles ta saab õppida uusi käitumismustreid, et vähendada häiritud käitumise sagedust ja intensiivsust. KTK programmis töötatakse lastega otseselt, arendamaks nende akadeemilisi ja sotsiaalseid toimetulekuoskusi, et tugevdada nende enesehinnangut ja kuuluvustunnet. Sekkumist vajab igasugune käitumine, mis olulisel määral segab teiste laste turvalisuse tagamist, nende kohtlemist ja õppimisvõimalusi.

KTK tegevuskaval on asutuseterviklik loomus: see toetab nii last kui õpetajat. Programmi põhijooneks on hariduslik lähenemine käitumuslikele muutustele. Selline käitumise *õpetamine* individuaalselt või väikeses grupis keskendub mudeldamisele (ettenäitamisele), käitumisvihjetele, harjutamisele, päeviku pidamisele, tagasisidele ja enesekontrollile. Põhieesmärgiks on **aidata lapse oma käitumist teadvustada ja omandada selle üle isiklikku kontrolli viisil, mis austaks teiste õigusi**. Protsess on toetav, mitte karistatav.

KTK koostamise aluseks on õpetaja või erialaspetsialistide poolt dokumenteeritud häiriva käitumise faktid. Häiriva käitumise kirjeldamisel tuuakse välja häiriva käitumise sagedus, intensiivsus, aeg, kestvus, reeglipärasus. Faktidele tuginedes püstitatakse positiivses sõnastuses lapse oodatava käitumise eesmärk.

Eesmärgi täitmiseks vajalike sammude kirjeldus – neljasilmakohtumiste ajakava, tegevus kohtumistevahelisel ajal.

KTK koostavad rühmaõpetajad, kaasates vajadusel tugispetsialiste- muusika-, liikumisõpetaja ja logopeed, õppealajuhataja. Lapsevanemad kaasatakse KTK eesmärkide püstitamisse ja saavutamisse. KTK lõppeb eesmärgi saavutamisega. Kui soovitud käitumise muutust ei ole saavutatud, vaadatakse üle püstitatud eesmärk ja tegevused ning korrigeeritakse neid.

Toimib ühtne rakendatavast KTK teavitamise süsteem ja kogemuste vahetamine.

1.12.3. Individuaalse arenduskava koostamine

Individuaalne arenduskava (edaspidi IAK) on dokument, mis määrab kindlaks arengulisi

erivajadusi arvestava õpetuse individuaalsed eesmärgid ja sisu, õpetuse protsessi ja ajalise kestuse, õppematerjali kohandamise ja hindamise. IAK koostatakse meeskonnatöona konkreetsele lapsele kindlaks ajavahemikuks neis arenguvaldkondades, mille arengutase erineb eeldatavast eakohasest tasemest. Olenevalt arengulisest erivajadusest esitab IAK lapse arengule võrreldes rühma õppekavaga kas

- kõrgendatud nõudmised (andekad lapsed) või
- vähendatud nõudmised (arengulise mahajäämusega lapsed).

Lasteaed väärtustab iga lapse eripära ja ainulaadsust. Erivajadusega lapse, sealhulgas andeka lapse arengu toetamine on meeskonnatöö.

Erivajadusega lapse toetamiseks ja IAK rakendamiseks moodustatakse lasteaias arendusmeeskond, kuhu lapse erivajadustest tulenevalt võivad kuuluda lisaks rühma töötajatele, liikumise-, muusikaõpetaja, logopeed, tervishoiutöötaja, õppealajuhataja ja lapsevanemad. Liikmetel lasub koostöökohustus.

1. Õpetaja/õpetajat abistava töötaja ülesanne on tagada lapse võimete maksimaalne arendamine, individuaalse arenduskava täitmine koostöös erispetsialistidega ja kõrvalekallete märkamine arengus, õpetaja abi kaasamine lapse arengu toetamiseks.
2. Logopeedi-eripedagoogi töö eesmärgiks on lapse suulise ja kirjaliku kõne loome ja kognitiivsete oskuste ning mitteverbaalse suhtlemise parandamine ja/või arendamine.
3. Tervishoiutöötaja jälgib laste tervist ning informeerib lapse tervisehäiretest vanemaid; nõustab vanemaid lapse tervisega seotud küsimustes. Teeb laste läbivaatuse tulemuste põhjal ettepanekuid kehaliste tegevuste (rüht, lampjalgsus, lihastoonus) läbiviimiseks. Tulenevalt lapse erivajadusest annab ravimeid.
4. Õppealajuhataja ülesanne on koordinaatorina arendusmeeskonna liikmete koostöö juhtimine, meeskonna kokkukutsumine, arenduskava toimimise jälgimine.

IAK koostisosad on järgmised:

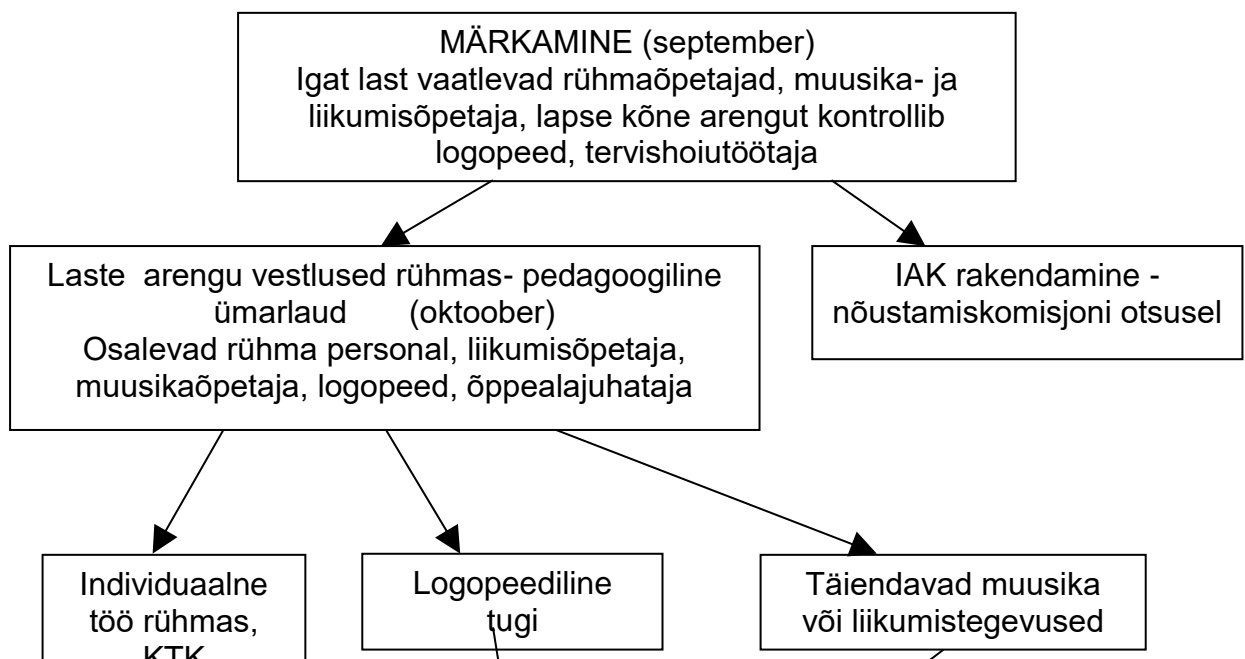
1. **Üldosa** (Lapse nimi, sünniaasta, diagnoos või spetsialistide hinnangud lapse füüsilisele, kommunikatiivsele, kognitiivsele ja sotsiaalsele arengutasemele.) Õpetajad koostavad lapse arenguvaatluste tulemusena lühikokkuvõtte, mis sisaldab varasema arengu kirjeldust ning hetketaseme täpset ülevaadet.
2. **Arenguvaldkond ja eesmärgid.** Lapse erivajadusest tulenevalt lepitakse kokku arendusvaldkond ning püstitatakse valdkonna eesmärgid.
3. **Toetavad tegevused.** Eesmärkide saavutamiseks konkretiseeritakse toetavad tegevused ning vajalikud õppe- ja abivahendid. Laps kaasatakse maksimaalselt rühmategevusse.

Lisanduvad individuaalsed ülesanded ja lähenemisviisid vastavalt sellele, millised on lapse lähima arengu tsoonis olevad oskused (abiga sooritavad toimingud).

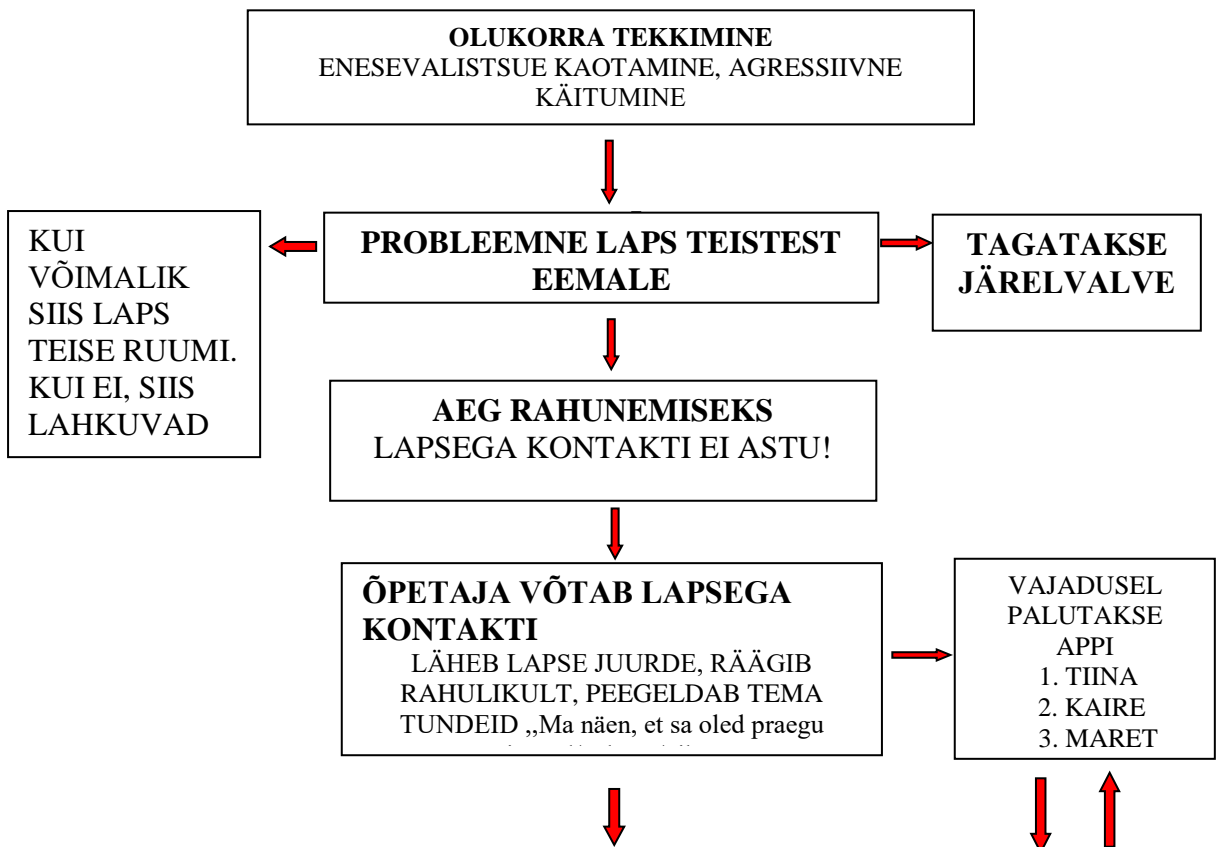
4. **IAK koostamisel ja täideviimisel osalejad.** IAK koostamine on meeskonnatöö, milles osalevad kõik lapsega tegelevad täiskasvanud. Protsessi käigus tuleb täpsustada igaihe kohustused, ülesanded, hindamispõhimõtted ja vahekokkuvõtete tegemise aeg. IAK kui dokument kinnitatakse allkirjadega.
5. **Ajaline kestvus.** IAK koostatakse alati kindlaks ajavahemikuks. Ajavahemik fikseeritakse IAK-s ja perioodi lõpus tuleb meeskond sh lapsevanemad uuesti kokku.
6. **Arengu hindamine ja vahekokkuvõtete tegemise kord.** IAK teostamise käigus tehakse märkmeid edasiminekuks ja probleemide kohta. Iganädalaselt kohandab õpetaja rühmale planeeritavad tegevused ja vahendid selle lapse jaoks IAK põhimõtete alusel, nädalaplani on lisatud selleks eraldi lahter *individuaalne töö*. Vahekokkuvõtte tegemise koosolekud protokollitakse.
7. **IAK toimimise analüüs.** Õppeaasta lõpul tehakse ühiselt kokkuvõtte arenduskava toimimisest ja arengukeskkonna sobivusest lapsele. Antakse lühiülevaade saavutatud individuaalsetest eesmärkidest ja omandatud oskustest. Olenevalt lapse saavutatud tasemest jätkatakse kas IAK vormis või rühma õppekava alusel. Vajadusel tehakse ettepanek nõustamiskomisjoni suunamiseks. Kirjalik kokkuvõtte IAK toimimisest säilitatakse selleks ettenähtud mapis.

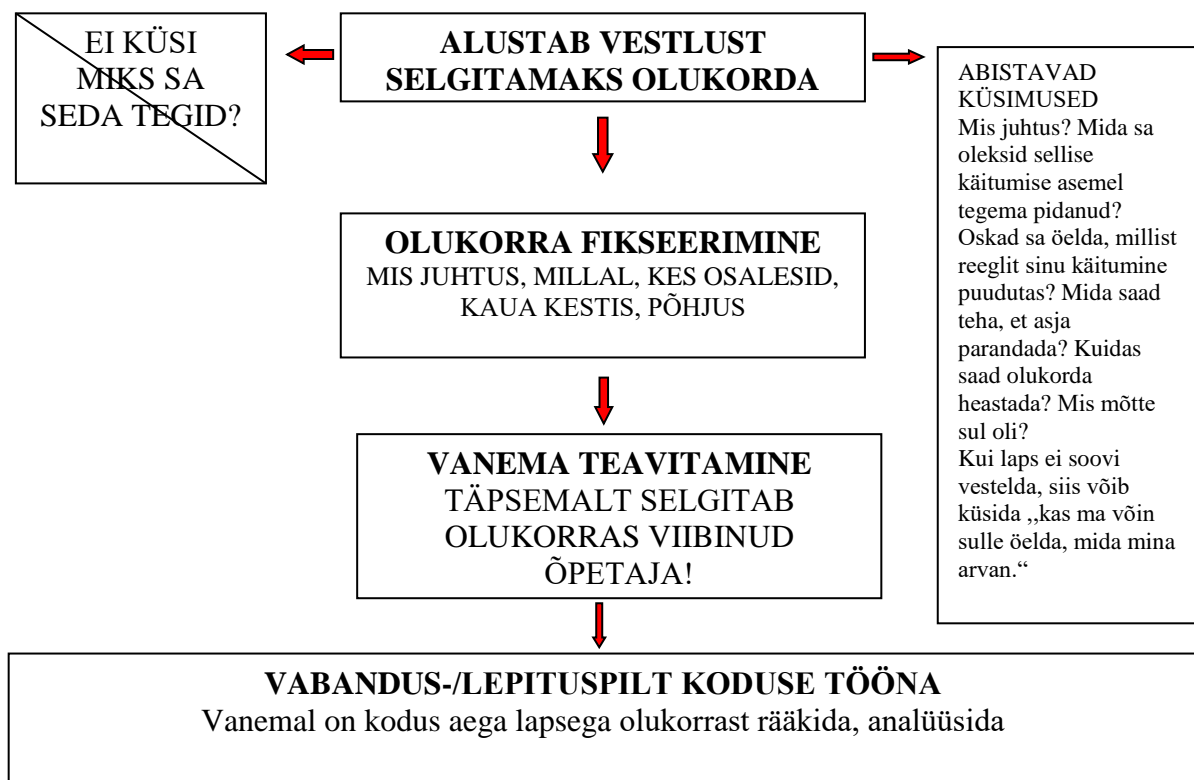
IAK koopia on olemas igal arendusmeeskonna liikmel. Arendusmeeskonna liikmetel lasub lapsega seotud andmete konfidentsiaalsuse kohustus. IAK koopiat säilitab õppealajuhataja.

1.12.4. Erivajadustega laste toetamise skeem

1.12.5. Tugisüsteemi rakendamine Pihlapuu lasteaias

Välja töötatud Pihlapuu Lasteaia KAEV arendusgrupis (jaanuar 2017)

1.13. Lapsevanematega tehtava koostöö põhimõtted ja korraldus

Lasteaed väärtustab perekonna kui lapse esmase kasvataja kasvatuspõhimõtteid ja väärtushinnanguid. Lapse heaolu ja igakülgse arengu aluseks on kodu ja lasteasutuse koostöö. See lähtub lapsest ja on suunatud tervikliku arengukeskkonna kujundamisele.

Koostöösuhete loomine vanematega on kogu lasteaia töö aluseks. Lapse arengu seisukohalt on oluline, et kaks osapoolt - vanemad ja õpetajad - selgitaksid välja vastastikused ootused, huvid ja arendussuunad ning nendest lähtuvalt püstitaksid ühised tegutsemise eesmärgid. Tähtis on järjepidev suhtlemine.

Kodu ja lasteaia koostöö aluseks on vastastikune usaldus. Lasteasutuse tegevus on perekonnale avatud. Lapsevanematele tagatakse erinevad võimalused avaldada oma arvamusi ja teha ettepanekuid lastele paremate arengutingimuste ja tegutsemisvõimaluste loomiseks. Lapsevanemad osalevad rühma õppe- ja kasvatustegevuste planeerimisel, toetavad ja mitmekesistavad õpitavat teemakohaste materjalidega ning osalevad võimalusel ka keskuste töös.

Koostöös lastevanematega analüüsitakse laste arengut ning seatakse ühiseid eesmärke edasiseks tegevuseks. Lapse tundmaõppimisega kasvab nii vastastikune usaldus kui ka vastutus.

Kodu ja lasteaia koostöö reeglid sätestab lasteaia kodukord. Pihlapuu lasteaia kodukord on täitmiseks lastele, lapsevanematele, lasteaia töötajatele ja kõigile teistele isikutele, kes viibivad lasteaia territooriumil. Lasteaia kodukord on lasteaia ja lapsevanema või eestkostja vahel sõlmitava kohakasutuslepingu lisa, mida tutvustatakse lepingu sõlmimisel.

Individaalsed vestlused

1. hommikul last lasteaeda tuues ja õhtul lapsele järgi tulles
2. kord õppeaastas arenguestlus (aluseks Arenguestluste läbiviimise kord)

Rühma üritused

1. poolaastas üks üritus koos lapsevanematega
2. tähtpäevapeod (jõulud jne)
3. koosolekud, ümarlaud
4. avatud tegevused
5. näitused, väljapanekud, õppekäigud

Põlva Lasteaed Pihlapuu ühisüritused

1. lapsevanemate koolitused, teemaõhtud
2. üritused peredega

Infovahetus

1. rühma teated, voldikud, stendid, list
2. rühma mobiiltelefon
3. kuukiri
4. Põlva Lasteaed Pihlapuu koduleht

Kodukord

Lasteaia lastevanemate üldkoosolek (1 kord õppeaastas)

Osalemine Pihlapuu lasteaia hoolekogu töös

Rahulolu küsitlused

1.14. Põlva Lasteaed Pihlapuu kodukord

KODUKORD

1. ÜLDSÄTTED

- 1.1. Põlva Lasteaed Pihlapuu kodukord on täitmiseks lastele, lapsevanematele, lasteaia töötajatele ja kõigile teistele isikutele, kes viibivad lasteaia territooriumil. Reegleid täites on täiskasvanud lastele eeskujuks ning õpetavad lapsi reegleid täitma ning kokkulepetest kinni pidama.
- 1.2. Lasteaia kodukord on avaldatud lasteaia koduleheküljel ning paberkandjal kättesaadav rühmades.
- 1.3. Lasteaia kodukord on lasteaia ja lapsevanema või eestkostja vahel sõlmitava kohakasutuslepingu lisa, mida tutvustatakse lepingu sõlmimisel.
- 1.4. Pihlapuu lasteaed juhindub oma tegevuses koolieelse lasteasutuse seadusest ning teistest koolieelse lasteasutuse tegevust reguleerivatest õigusaktidest.
- 1.5. Alusharidus omandatakse põhiliselt kodus ning selle eest vastutavad vanemad või neid asendavad isikud. Pihlapuu lasteaed toetab ja täiendab perekondlikku kasvatust.
- 1.6. Pihlapuu lasteaia õppe- ja kasvatustöö korralduse aluseks on lasteasutuse õppekava, mis vastab koolieelse lasteasutuse riiklikule õppekavale.
- 1.7. Lapsevanemad on lasteaia elus kaasa rääkima oodatud rühma koosolekute, lapsevanemate üldkoosolekute ja lasteaia hoolekogu kaudu. Oma arvamust lasteaia töö kohta on võimalik avaldada ka rahuloluküsitluste kaudu.
- 1.8. Lapsevanem on oodatud osalema rühma õppe- ja kasvatustegevustes. Osalemine rühma tegevuses lepitakse eelnevalt kokku rühmaõpetajaga.
- 1.9. Lasteaia või rühma laste ja lapsevanemate ühisüritusel vastutavad lapse tervise ja heaolu eest lapsevanemad.
- 1.10. Lasteaia ja pere koostööd soodustav info on väljas rühma teadete tahvlil, rühma listis ja lasteaia kodulehel.
- 1.11. Rühma tööd puudutavate küsimuste lahendamiseks pöörduetakse esmalt rühma õpetajate poole. Kui seda pole võimalik teha või ei leita lahendust, võib lapsevanem pöörduda õppealajuhataja, direktori või hoolekogu poole.
- 1.12. Lasteaia tegevuse paremaks korraldamiseks ja laste turvalisuse tagamiseks on lapsevanemal õigus teha ettepanekuid ja avaldada arvamust rühma õpetajatele, direktorile ning hoolekogu esindajatele.

1.13. Vastavalt vajadusele on lasteaia direktoril õigus liita rühmi ja teha muudatusi töökorralduses (suvekuudel, puhkustel, koolivaheaegadel, pühade eelsetel päevadel, õpetajate haigestumisel jne).

2. LAPSE ÕIGUSED JA KOHUSTUSED LASTEAIAS

2.1. Lapsel on õigus vaimselt ning füüsiliselt tervislikule keskkonnale ja päevakavale, eneseusaldust ning vaimset erksust toetavale tegevusele ja pedagoogide igakülgsel abile ning toele alushariduse omandamisel.

2.2. Laps järgib väärika käitumise tavasid ja lasteaias kokkulepituid reegleid.

2.3. Laps suhtleb teiste laste ja täiskasvanutega lugupidavalt.

2.4. Lapse arvamused ja kaebused lasteasutuse tegevuse kohta esitab last kasvatav isik direktorile.

3. VANEMATE ÕIGUSED JA KOHUSTUSED

3.1. Lapsevanemal on õigus nõuda vajalike tingimuste loomist laste mitmekülgses arengus ja kasvamiseks ning teeb koostööd rühma töötajatega, et neid tingimusi luua.

3.2. Lapsevanem tutvub lasteaia õppe- ja päevakavaga. Enne lasteaia algust on lapsevanemal soovitatav varakult lasteaia ja pere päevakava ühtlustada.

3.3. Lapsevanem peab kinni lasteaia päevakavast ja laste tervisekaitse ning tervise edendamise nõuetest.

3.4. Lapsevanemal on õigus saada teavet lasteaia töökorralduse kohta.

3.5. Vastavalt kokkuleppele ja rühma töötajate soovitusel on lapsevanemal kohustus viibida kohanemisperioodil rühmas koos lapsega. Sõimerühma laste kohanemise toetamiseks rakendab lasteaed kokkuleppel lapsevanemaga nn harjutusgraafikut.

3.6. Lapsevanem edastab õpetajale teated silmast silma või e-kirja ja telefoni teel. Lapse kaudu teateid ei edastata.

3.7. Lapsevanem teavitab lapse rühma töötajaid kohe oma aadressi ja kontakttelefoni numbri muutumisest.

3.8. Lapsevanem soodustab lapsele pakutavate tugimeetmete kasutamist, jälgides päevakavas liikumise ja muusikalise tegevuse ning logopeedi tegevusaegu.

3.9. Lapsevanem informeerib kirjalikult rühma töötajat lapse tervises seisundist ning erivajadustest tulenevatest eritingimustest, mille alusel kohandab personal võimaluse korral päevakava, kasvukeskkonda ning õppe- ja kasvatustegevuste korraldust.

3.10. Lapsevanemal on õigus saada nõu õppe- ja kasvatusküsimustes ning ta saab selleks leppida kokku kohtumise juhtkonna esindaja, rühma õpetaja või logopeediga.

3.11. Lapsevanemal on õigus olla valitud hoolekogu liikmeks.

3.12. Lapsevanem kohustub lasteaia ettepanekul pöörduma lapsega erispetsialisti (eripedagoog, logopeed, psühhiaater, eriarstid jm) konsultatsioonile, vastuvõtule või nõustamiskomisjoni. Lapsevanem teavitab rühma töötajaid konsultatsioonide tulemustest.

4. LAPSE LASTEAEDA TOOMINE JA KOJUVIIMINE

4.1. Lapse lasteaeda toomisel ja koju viimisel kasutatakse vaid rühma jaoks ettenähtud välisust.

4.2. Lapsevanem või volitatud isik annab lapse isiklikult üle rühma töötajale ning järele tulles võtab lapse vastu rühma töötajalt. Laps ei tohi ilma järelevalveta lasteaia territooriumil viibida ega sealt lahkuda.

4.3. Lapsevanem või volitatud isik toob lapse lasteaeda ja viib sealt ära vanemale sobival ajal, kuid järgib sealjuures lasteaia päevakava. Kui laps sööb hommikueinet, on vajalik lapse kohalolek hiljemalt 10 minutit enne söögiaja algust, sest rühm alustab liikumist söögisaali. Kui laps hommikueinet ei söö, on vajalik lapse kohalolek tegevuste alguseks ehk hiljemalt kell 8.50. Õppetegevusse hilinemisel ei sekkuta rühma tegevusse, vaid oodatakse lapsega rühma koridoris tegevuse lõppu.

4.4. Lapsevanem või volitatud isik arvestab lapsele järele tulles lasteaia lahtiolekuajaga. Et õpetaja saaks lõpetada töö kell 18.00, tuleb vanem lapsele järele hiljemalt 17.45, et oleks aega lapse riietamiseks, lapse töödega tutvumiseks ja õpetajaga vestlemiseks.

4.5. Rühma töötajal on keelatud last üle anda selleks volitamata isikule, samuti ebakaines olekus vanemale või volitatud isikule. Rühma töötaja teavitab situatsioonist politseid ja lasteaia direktorit.

4.6. Kui lapsevanem informeerib eelnevalt lasteaeda või rühma töötajaid, annab lasteaed lapse üle isikule, kes ei ole lapsevanem ega eestkostja.

4.7. Erandjuhtumil on vanemal võimalik taotleda luba, et tema lasteaias käivat last viib ja toob alaealine pereliige, kes on vähemalt 10-aastane. Selleks esitab lapsevanem lasteaia direktorile kirjaliku avalduse, milles võtab vastutuse, et laps viibib lasteaia hoones ja õuealal ning koduteel täiskasvanu järelevalveta.

4.8. Ootamatute olukordade või juhtumite korral (nt vanem ei jõua lapsele õhtul õigeaegselt järele), teavitab vanem rühma töötajat rühma kontakttelefonil. Kui vanem ei ole rühma teavitanud, ootab õpetaja lapsevanema ära 15 minuti jooksul peale oma tööaega (18.15). Kui rühma töötaja pole selleks ajaks lapsevanemaga kontakti saanud, helistab rühma töötaja lasteaia direktorile ning võtab ühendust politseiga.

5. LAPSE HAIGESTUMINE

5.1. Lasteaeda tuleb terve laps, kes saab osaleda kõigis lasteaias päevakavas ette nähtud tegevustes. Lasteaeda ei lubata last, kelle tervises seisund võib kahjustada lapse enda tervist või kes võib nakatada teisi.

5.2. Lapse lasteaeda saabumisel ja lasteaias viibimise ajal jälgib rühma töötaja lapse tervislikku seisundit. Kui õpetaja märkab, et lasteaeda tulev laps pole terve (nohu, köha, lööve, silmapõletik, täid vms), on õpetajal õigus pöörduda tervishoiutöötaja poole, kes langetab otsuse lapse tervisliku seisundi kohta. Lasteaias haigeks jäänud laps eraldatakse teistest lastest tervishoiutöötaja ruumi ja lapse juurde kutsutakse lapsevanem ning vajadusel arst. Laps saadetakse olenevalt tema tervislikust seisundist koju või tervishoiuasutusse.

5.3. Lasteaias lapsele reeglina ravimeid ei anta. Erandjuhtudel (kroonilised haigused ja teised juhud, mil laps vajab regulaarselt ravimeid normaalseks igapäevaseks toimetulekuks) võib seda kokkuleppel teha lasteaia tervishoiutöötaja, kes tagab ravimite õige säilitamise.

5.4. Kui laps haigestub nakkushaigusesse (k.a. täid), tuleb lapsevanemal sellest viivitamatult teatada rühma töötajale või lasteaia tervishoiutöötajale (tel 581 90915). Teade rühmas levivast nakkushaigusest avaldatakse rühma listis ning infostendil. Haigestunud või nakkuskahtlusega laste nimesid ei avaldata.

5.5. Kui laps käitub agressiivselt ja ettearvamatult, seades sellega ohtu kaaslaste turvalisuse, võib õpetaja lapse mõneks ajaks rühmast eemaldada, andes lapse õppealajuhataja või mõne teise pedagoogilise töötaja järelevalve alla. Juhtunust teavitatakse lapsevanemat.

6. LASTEAIAS PUUDUMINE

6.1. Lapsevanem teatab lapse puuduma jäämisest rühma mobiilile või õppealajuhatajale helistades (tel 797 6272). Kui lapsevanem teatab lapse puuduma jäämisest eelmisel päeval hiljemalt kell 16.00, ei arvestata toidukulu esimese puudunud päeva eest.

6.2. Lapse lasteaeda uuesti toomisest teavitab lapsevanem rühma töötajat päev enne.

6.3. Lapse suvepuhkusele jäämisest teavitab vanem rühma töötajat.

7. RÜHMATEGEVUSTE KORRALDAMINE

7.1. Lasteaia tegevuste korraldamise aluseks on päevakava, mis on avalikustatud lasteaia kodulehel ja rühma teatetahvil.

7.2. Päevakavas on kindlad söögiajad. Sõimerühmade lapsed söövad rühmas, aiarühmade lapsed söögisaalis.

7.3. Lapsevanemal on õigus loobuda lapse hommikusöögist, lõunasöögist või õhtuootest vähemalt ühe kalendrikuu pikkuseks perioodiks, andes sellest rühmapersonalile vähemalt üks nädal varem teada.

- 7.4. Laps tuleb lasteaeda korrastatult. Tal on kamm ja taskurätik. Pikad juuksed on kinnitatud. Lapse riided on märgistatud ning neil ei tohi olla pikki nõõre, salle ja teisi ohtlikke detaile. Toas on vajalikud lapse kanda toetavad vahetusjalanõud, mille jalga paneku ja jalast äravõtmisega saab laps ise hakkama. Nii sise- kui välisjalanõud võiksid olla libisemiskindla tallaga ja kindlalt jalas püsivad, et vähendada komistamis- ja kukkumisohtu.
- 7.5. Päevakavas on ette nähtud laste igapäevane õues viibimine ning kõik lasteaias olevad lapsed osalevad õuetegevuses. Lapse õueriided peavad olema ilmastikule vastavad, võimaldama vabalt liikuda ja meelepärases tegevuses osaleda.
- 7.6. Kui välisõhu temperatuur on madalam kui -15°C või tegelikult toimiv (tajutav) välistemperatuur on madalam kui -20°C , ei viida lapsi õue või lühendatakse õues viibimise aega 20 minutini. (Tegelikult toimivat välisõhu temperatuuri hinnatakse Eesti Meteoroloogia ja Hüdroloogia Instituudi veebilehel www.emhi.ee avaldatud igapäevaste ilmavaatluste andmete alusel.)
- 7.7. Koolieelikute rühmade lapsed saavad lapsevanemate nõusolekul käia üks kord nädalas ujumas Põlva ujulas. Ujumisriiete ja pesemisvahendite olemasolu tagab lapsevanem.
- 7.8. Lapsevanem hoiab korras lapse kapi. Lapsel on kapis vahetusriided juhaks kui riided saavad märjaks või määrduvad.
- 7.9. Kelkude, suuskade jms hoidmiseks puudub lasteaias turvaline lukustatav ruum, lasteaed ei vastuta nende säilimise eest.
- 7.10. Laps toob lasteaeda kaasa oma mänguasju vaid juhul, kui nii on eelnevalt rühma koosolekul õpetajaga kokku lepitud. Lasteasutuse töötaja ei vastuta kaasa toodud asjade kadumise või säilimise eest. Lasteaeda ei tooda kaasa ohtlikke ja vägivaldseid mängu- õhutavaid mänguasju.
- 7.11. Lapsel ei ole lasteaias mobiiltelefoni.
- 7.12. Lapsevanem ei anna lapsele lasteaeda kaasa ei toitu ega maiustusi. Lapse sünnipäeva tähistamiseks võib sünnipäevalaps kaasa tuua maiustusi, arvestades laste arvuga rühmas. Lubatud ei ole omavalmistatud tordid, koogid vms toidud.
- 8. TURVALISUSE TAGAMINE**
- 8.1. Lasteaia töötajad loovad lasteaias füüsilise ja psühhosotsiaalse keskkonna, mis on ohutu, turvaline ja pakub lastele erinevaid mängu, õpi- ja loovtegevuse ning kehalise aktiivsuse edendamise võimalusi.
- 8.2. Lastele on seatud lasteaias hoonest ja territooriumilt väljaliikumise piirangud. Laps võib hoonest ja territooriumilt lahkuda vanema või volitatud isikuga lasteaiatöötaja teadmisel või direktori loal koos asutuse töötajaga.

- 8.3. Laste puhkamise või magamise ajal on laste juures üks rühma töötaja.
- 8.4. Kui laste õuesoleku ajal on ühel rühmatöötajal põhjendatud vajadus minna osade lastega tupp, peab teine rühma töötaja tagama ülejäänud rühma laste turvalisuse õuealal.
- 8.5. Laste ujulas viibimisel on vähemalt iga 7 lapse kohta üks õpetaja või täiskasvanu, kes jälgib pidevalt lapsi, juhendab vees toimuvaid tegevusi ning osutab vajadusel abi.
- 8.6. Õppekäigu ajal tänaval liigeldes on lapsed ja rühma töötajad eraldusvestides/helkurvestides. Õppekäikudel ja ka õuealal on rühma töötajatel kaasas rühma mobiiltelefon.
- 8.7. Lapsevanemad, lasteaia töötajad ja lapsed sulgevad enda järel ukсед ja väravad, et tagada laste turvalisus. Parklas tagab lapsevanem lapse turvalisuse ja ohutu liikumise.
- 8.8. Lasteaia õueala on motoriseeritud liiklusvahenditele suletud, va lasteaeda teenindavale transpordivahendile ja töötajatele, kellel on vastav luba.
- 8.9. Lasteaia territooriumil ei ole ohutuse huvides lubatud täiskasvanutel jalgratastega sõita. Lapsed võivad jalgrattaid lasteaeda kaasa võtta ning nendega lasteaia territooriumil sõita vaid õpetajaga eelnevalt kokkulepitud nn jalgratta päeval.
- 8.10. Kui rühm läheb õppekäigule kasutades rühma lapsevanemate isiklikke transpordivahendeid, lubatakse laps võõra täiskasvanu (rühmakaaslase vanema) autosse vaid konkreetse lapsevanema ja autojuhi kirjalikul nõusolekul. Lapsevanem peab tagama autosõiduks vajaliku turvavarustuse (nt turvaiste, turvatool) olemasolu. Enne õppekäigule minekut esitab rühma töötaja direktorile kirjaliku ülevaate sellest, kelle autos konkreetsed lapsed viibivad.

9. OHUOLUKORRAS TEGUTSEMINE

- 9.1. Isikutel, kes ei ole lasteaia otseselt seotud või kellele pole selleks luba antud, on lasteaia hoones ja territooriumil viibimine keelatud. Võõrast isikust tuleb teatada lasteaia töötajale.
- 9.2. Loomade lubamine, kutsumine ja toomine lasteaia territooriumile on laste ohutuse huvides ilma eelneva kokkuleppeta keelatud. Territooriumil olevast loomast tuleb koheselt teatada lasteaia töötajale.
- 9.3. Lasteaia värava ette ei tohi parkida autosid, et tagada vajadusel sissepääs operatiivautodele.
- 9.4. Lapsed, lapsevanemad ja lasteaia töötajad on kohustatud viivitamatult teavitama rühma töötajat või lasteasutuse direktorit laste ja lasteasutuse töötajate vaimset ja füüsilist turvalisust ohustavatest olukordadest.

9.5. Laste ja lasteasutuse töötajate vaimset ja füüsilist turvalisust ohustavate olukordade lahendamine ja meetmete rakendamine toimub lasteasutuse kriisimeeskonna poolt vastavalt hädaolukorra lahendamise plaanile.

9.6. Kui lasteaias juhtub õnnetus, kutsub lasteasutuse töötaja vajadusel kiirabi ja tervishoiutöötaja, teavitab direktorit ning võtab ühendust lapse vanematega. Haigestunud või vigastatud lapsele antakse kiirabi kohale jõudmiseni esmast abi. Kui laps vajab kiiret haiglaravi, läheb lapsega kaasa tervishoiutöötaja ja lahkub lapse juurest alles siis, kui saabub lapsevanem.

9.7. Personalil on keelatud avalikustada töö käigus teatavaks saanud teavet lapse ja perekonna kohta. Konfidentsiaalsuse nõue on tähtjatu.

9.8. Kui on selgunud, et lapse kodune kasvukeskkond on ebarahuldav või kui laps on kehalise, emotsionaalse või seksuaalse väärkohtlemise ohver, on personal kohustatud andma teavet kohaliku omavalitsuse ametnikule, kelle pädevusse kuuluvad sotsiaaltöö või lastekaitseküsimused.

Pedagoogilise nõukogu otsus 29.11.2016; Hoolekogu otsus 5.12.2016; direktori kk 7.12.2016 nr 1.1-1/4

1.15. Tervist edendava lasteaias põhimõtted

***TERVISEDENDUS**- esindab ühiskonnas ja tervishoius uut strateegiat, mis on ühest küljest suunatud poliitikale ja teisest küljest eluviisile. Tervisedendus puudutab nii indiviidi kompetentsust ja elukogemust mõjutada tervist määravaid faktoreid, vaid ka sekkumist elukeskkonda, et suurendada tervislikku eluviisi toetavaid tegureid. (L. Varava)*

Lasteasutuse tervisedendusliku töö planeerimisel tuleb silmas pidada kõiki tervisega seotud valdkondi – turvaline sise- ja väliskeskkond, psühhosotsiaalne keskkond, tervislik toit, eakohane päevakava, liikumisaktiivsus, tervishoiuteenus, personali kompetentsus ja koostöö peredega, kohaliku omavalitsuse ja maakonna selle ala spetsialistidega. Tervisedenduslikku tööd lasteaias koordineerib tervisemeeskond, kuhu kuuluvad direktor, õppealajuhataja, liikumisõpetaja, tervishoiutöötaja ja peakokk.

Tervisedendusliku töö eesmärgiks on liita koolieelses eas olevate lastega tegelevate ja nende heaolu eest vastutavate täiskasvanute huvid ja eesmärgid laste arengut ja tervist positiivselt mõjutavatele tegevustele ning nende tegevuste kaudu tagada laste parem vaimne, füüsiline ja

sotsiaalne tervis. Õppeaasta jooksul erinevate teemade käsitlemisel väärtustatakse tervislikku eluviisi.

Tervisekasvatustlike tegevuste aluseks on tervisega seotud teadmised, suhtumine, motiveeritus ja isiksuslikud omadused. Tervisekasvatus on edukas vaid juhul, kui laps või täiskasvanu omal vabal tahtel tunnustab talle antud teavet ning soovitusi ja neid oma käitumises järgib.

Tervisedendusliku töö valdkonnad – koostöö vormid

- 1. Pidev ja planeeritud laste jälgimine, lapsevanemate nõustamine.** (tervishoiutöötaja)
- 2. Tervislik ja mitmekesine toit.** (tervishoiutöötaja, peakokk)
- 3. Liikumisaktiivsusega seonduvad tegemised, ettevõtmised** (spordi- ja jooksupäevad, koolieelikute spordifestival, matkad, õppekäigud, aktiivsed õuetegevused, ujumine vanematel rühmadel) (liikumisõpetaja, õpetajad)
- 4. Tervisega seotud õppe- ja kasvatustöö eesmärgistamine ja läbiviimine.**

September: ohud liikluses - ohutusnõuded jalakäijale ja jalgratturile; aed- ja juurviljade tervislikkusest

Oktoober: leivanädal

November: ohtude ennetamine ja vältimine sügisel; ohtlikud olukorrad - esemed ruumis

Detsember, jaanuar: talvine riietus, ohud talvel- ennetamine

Märts: tervisele vajalikud joogid

Aprill: südamenädal; tervislik toit, vitamiinid, liikumisaktiivsuse olulisus

Mai: suvised ohud ja nende ennetamine
- 5. Erivajadustega laste arengu toetamiseks vajalike tugisüsteemide toimimine.** (õppealajuhataja)
- 6. Planeeritud ühisüritused lasteaedade ja lastevanematega ja maakonna spetsialistidega.** (sportlikud ühisüritused, tervisliku toidu propageerimise õppepäevad) (direktor, õppealajuhataja, liikumisõpetaja, tervishoiutöötaja, õpetajad)
- 7. Personali enesetäiendamine, koolitused** (esmaabi, laste ja täiskasvanute vaimse ja füüsilise tervisega seonduvad teemad, kogemuste vahetamine teiste lasteaedade külastamisel) (direktor, õppealajuhataja)
- 8. Riskianalüüs kord aastas.** (tervishoiutöötaja)

1.16. Õppekava uuendamise ja täiendamise kord

Lasteaia õppekava on arenev ja avatud dokument. Selle uuendamine ja täiendamine toimub demokraatlikul teel ning on pidev protsess. Lasteaia õppekava arendamisest võtavad osa lasteaia pedagoogid kaasates lapsevanemaid.

Õppekava täitmist analüüsitakse õppeaasta lõpus.

Õppekava uuendatakse ja muudetakse lähtuvalt:

1. muutustest Koolieelse lasteasutuse riiklikus õppekavas ja teistes seadusandlikes aktides;
2. õppekava täitmise analüüsi ja sisehindamise käigus ilmnenuv vajadustest;
3. lasteaia hoolekogu ettepanekutest.

Õppekava koostamise ja arendamise eest vastutab Põlva Lasteaed Pihlapuu direktor.

Lasteaia õppekava täiendused kinnitab direktor käskkirjaga pedagoogilise nõukogu ettepanekul, kuulates ära hoolekogu arvamuse.

2. VANUSELISED ÕPIPÄDEVUSED

2.1. Valdkond Keel ja kõne

(1) Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on, et laps:

- 1) tuleb toime igapäevases suhtlemises;
- 2) kasutab kõnes õiget hääldust, sobivaid grammatilisi vorme ja mitmekesisist lauseehitust;
- 3) tunneb huvi lugemise, kirjutamise ja lastekirjanduse vastu, on omandanud lugemise ja kirjutamise esmased oskused.

(2) Valdkonna *Keel ja kõne* sisu:

- 1) keelekasutus: hääldamine, sõnavara, grammatika;
- 2) suhtlemine, jutustamine ja kuulamine;
- 3) lugemine ja kirjutamine, lastekirjandus.

(3) Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel:

- 1) lähtutakse põhimõttest, et kõnearendus on lapse kõne ja suhtlemise sihipärane arendamine, kus last õpetatakse eelkõige keelevahendeid (uusi sõnu, sõnavorme ja lausemalle) kasutama suhtlemisel, teadmiste omandamisel, oma tegevuse kavandamisel;
- 2) peetakse oluliseks, et lapse kõne arengut toetatakse kõikides tegevustes (mängimine, käelised tegevused, liikumis- ja muusikategevused ning igapäevatoimingud); lapsele luuakse kõnekeskkond, kus ta kuuleb teiste kõnet ning tal on vaja ja ta saab ise kõnelda; laps õpib rääkima reaalses suhtlussituatsioonides, tegutsedes koos täiskasvanuga;
- 3) suunatakse lapsi ettelugemise, dramatiseerimise, ümberjutustamise, joonistamise, oma raamatute koostamise jm tegevuste kaudu kirjandust mõistma ja hindama; ettelugemiseks valitakse žanriliselt mitmekesiseid raamatuid, et toetada lugemishuvi, lugemis- ja kirjutamisvalmiduse kujunemist;
- 4) õpetatakse lugemise ja kirjutamise esmaseid oskusi (häälikupikkuse eristamine, sõnade häälimine jmt) mänguliselt ja igapäevategevustega seostatult;
- 5) mitmekesistatakse kirjutamise harjutusi, kasutades erinevaid vahendeid, värvusi jmt. (RÕK)

SÕIM

Hääldab õigesti lihtsamaid häälikuid ja sõnu.

Kasutab kõnes nimi- ja tegusõnu, ase- ja määrsõnu.

Suhtleb täiskasvanuga esemetega tegutsemise ajal osutamise või üksiku sõnaga.

Mõistab ja täidab lühikesi korraldusi.

Vastab küsimustele häälitsuse või 1-2 sõnalise lausega.

Väljendab kõnes mõningaid suhteid (eitus, kuuluvus, asukoht, omadus).

Esitab oma soove ja küsimusi kes? mis? kus? miks?

Vaatab koos täiskasvanuga pildiraamatuid, täiendab täiskasvanu juttu osutamise või sõnaga.

Kuulab helisid ja huvitub, kes tegi häält.

3-aastased

Kasutab oma kõnes tuttavaid 1-2silbilisi sõnu õiges vältes ja silbistruktuuris.

Hääldab õigesti enamikku häälikutest (eranditeks võivad olla r, s, k, õ, ü)

Kasutab nimisõnu, mis väljendavad tuttavaid objekte, nähtusi.

Kasutab koos nimi- ja tegusõnu, millega laps ise on kokku puutunud.

Kasutab tegusõna käskivat kõneviisi.

Kasutab omadussõnu, millega laps ise on kokku puutunud

Kasutab oma kõnes ainsuse ja mitmuse vorme.

Oskab öelda oma eesnime.

Räägib endast mina vormis.

Loeb peast või kordab järele vähemalt 2- 4-realist luuletust.

Kasutab kõnes mõningaid üldnimetusi

Kasutab nii mõistmisel kui suhtlemisel erinevat intonatsiooni, hääletugevust ja mitteverbaalseid vahendeid.

Mõistab ja kasutab tuttavas situatsioonis 3-5-sõnalisi lihtlauseid.

Osaleb dialoogis- (koos rühmakaaslastega, täiskasvanuga), esitab küsimusi, vastab vajadusel rohkema kui ühe lausungiga.

Kõneleb teistele arusaadavalt.

Kuulab sisult ja keelelt jõukohaseid etteloetud tekste

Suudab teksti kuulata ja tekstist aru saada.

4-aastased

Kasutab oma kõnes tuttavaid 2-3 silbilisi sõnu õiges vältes ja silbistruktuuris.

Oskab öelda oma ees- ja perekonnanime.

Hääldab õigesti lihtsamatest häälikutest koosnevaid konsonantühendeid (lt,mp jne)

Mõistab ja kasutab üld- kui ka liiginimetusi.

Eristab ja nimetab tervikut ja detaile.

Loeb peast või kordab järele vähemalt 4 realist luuletust või liisusalmi.

Kasutab kõnes mõningaid liitsõnu

Räägib 2-3 lausega meeldivast mänguasjast

Räägib 2-3 lausega hiljuti kogetud emotsionaalsest kogemusest.

Küsib küsimusi ja jutustab küsimuste abil.

Tunneb ja kuuleb ära hääliku häälikute reas täiskasvanu abiga.

Kasutab kõnes õigesti tegusõna lihtmineviku vorme.

Kasutab liisusalmides erinevat hääletugevust, intonatsiooni ja mitteverbaalseid vahendeid.

Kirjeldab nähtavat objekti, kasutades nimi- ja omadussõnu.

Jutustab pildiseeria alusel (2-4 pilti, 1 lausung pildi kohta).

Sooritab lihtsaid kirja eelharjutusi suurel paberil

5-aastased

Hääldeb õigesti 3-4 silbilisi tähenduselt tuttavaid sõnu.

Hääldeb õigesti sageli kasutatavaid võõrsõnu.

Kasutab kõnes mõningaid antonüüme.

Tunneb ära hääliku häälikute reas.

Kuuleb häälikut sõna lõpus, alguses, sees (hääliku, sõna mõiste).

Jutustab isiklikest kogemustest 3-5 lausega.

Jutustab pildiseeria järgi (pilte 4-5).

Leiab puuduoleva detaili pildilt või esemelt.

Jutustab küsimuste najal (ümberjutustus).

Moodustab vajadusel sõnu uudsete või võõraste objektide, nähtuste või kasutab tegevuste tähistamiseks.

Kasutab ajalauseid sidenditega kui, siis...

Mõistatab mõistatusi täiskasvanu abiga

Loeb peast 4-8 realisi luuletusi, liisusalme, kasutab erinevat intonatsiooni, hääletugevust

Kirjutab õigesti üksikuid sõnu trükitähtedega (oma nime).

Lapse huvi korral tähe õige kirjutamisviisi, harjutused suurel paberil (individuaalne töö)

Oskab diferentseerida kõlalt lähedasi sõnu.

Kasutab kõnes mõningaid iseloomuomadusi ja hinnanguid väljendavaid omadussõnu.

6-7-aastased

Räägib iseendast.

Ütleb küsimisel oma koduse aadressi.

Kirjeldab oma lasteaia asukohta.

Laiendab jutustades täiskasvanu suunamisel teksti

Jutustab etteantud teemal. Püsib teemas, vajadusel läheb kaasa teema muutusega.

Räägib oma kogemustest

Hääldeb õigesti f, š häälikut. (fanta, šokolaad)

Hääldeb etteõeldu kordamisel õigesti tähenduselt võõraid sõnu.

Märkab grammatikavigu täiskasvanu kõnes.

Kasutab kõnes õigesti osastava ja sisseütleva käände erinevaid lõpuvariante.

Kasutab kõnes kõiki käände- ja pöördevorme ainsuses ja mitmuses.

Teab ja kasutab sünonüüme.

Tunneb sõnade tähendusvarjundeid.

Mõistab abstraktseid üldnimetusi ja nimetab üldnimetajaga.

Nimetab ja kirjutab õigesti tähti, 1-2 silbilisi sõnu.

Määrab hääliku asukoha (alguses, lõpus, sees) häälikuühendita sõnas.

Kuuleb ja eristab lühikesi ja ülipikki häälikuid.

Muudab täiskasvanu eeskujul sõna vältestruktuuri.

Kasutab dialoogis erinevaid suhtlemisstrateegiaid sõltuvalt suhtlemiseesmärkidest.

Teab mõnda vanasõna, oskab selgitada tähendust.

Selgitab kuulnud kujundlike väljendeid ja kõnekäände

Koostab ise mõistatusi ja fantaasiajutte.

Veerib ja loeb 2 silbilisi ka sulghäälikud sisaldavaid häälikuühenditeta sõnu.

Kasutab ja mõistab suhtlemisel nalja.

Loeb peast luuletusi või laule.

2.2. Valdkond Matemaatika

(1) Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on, et laps:

- 1) rühmitab esemeid ühe-kahe tunnuse alusel ja võrdleb esemete hulki;
- 2) järjestab esemeid suuruse ja asenditunnuste põhjal;
- 3) tunneb lihtsamaid ajamõisteid ja kirjeldab ning järjestab oma igapäevategevusi;
- 4) mõtestab loendamistegevust ja seoseid arvude reas;
- 5) mõistab mõõtmistegevust ja olulisemaid mõõtühikuid;
- 6) tunneb ja kirjeldab geomeetrilisi kujundeid;
- 7) näeb matemaatilisi seoseid igapäevatoimingutes.

(2) Valdkonna *Matemaatika* sisu:

- 1) hulgad, loendamine ja arvud, arvutamine;
- 2) suurused ja mõõtmine;
- 3) geomeetrilised kujundid.

(3) Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel:

- 1) suunatakse last nähtuste ja esemete maailma korrastama, kujundama, selles orienteeruma, mille tulemusel laps avastab esemetevahelisi seoseid, leiab esemete erinevusi ja sarnasusi, oskab esemeid järjestada, rühmitada ja loendada;
- 2) harjutatakse last määrama enda asukohta ümbritsevate esemete suhtes, orienteeruma ajas ja kasutama vastavaid mõisteid oma tegevuse kirjeldamiseks;
- 3) seostatakse mäng, vaatlused, vestlused ja igapäevatoimingud matemaatikaga, suunates sealjuures last kasutama erinevaid aistinguid: kuulmis-, nägemis-, haistmis- ning kompimisaistingut;
- 4) suunatakse last ümbritsevat keskkonda matemaatiliselt kirjeldama (arvud, mõõtühikud, kujundite nimetused jm);
- 5) toetatakse üldistuseni jõudmist ja mõistete kujundamist – erinevates objektides sarnaste ning erinevate tunnuste ja omaduste vaatlemise, võrdlemise, kirjeldamise ja sõnastamise kaudu. (RÕK)

SÕIM

Juhendamisel leiab samasuguse eseme.

Juhendamisel eristab ja rühmitab esemeid ühe sarnase tunnuse järgi.

Saab aru mõistetest peal - all, sees - sisse, kõrval, ees - taga

Juhendamisel leiab erinevate esemete hulgast ühe ja palju,

Juhendamisel leiab suure ja väikse, ümmarguse ja kandilise eseme.

Juhendamisel loendab kolme piires, ütleb või näitab sõrmedel mitu on.

Märkab ja kirjeldab ööle ja päevale iseloomulikku.

Eristab põhivärve, nimetab mõnda.

3-aastased

Tunneb oma rühma ja lasteaia ruume (muusika- liikumissaal, söögisaal).

Osutab (küsimuse põhjal) kahest samatüübilisest esemest suuremale või väiksemale.

Matkib täiskasvanu juhendamisel mängus öö ja päeva tähendust.

Rühmitab esemeid värvuse alusel (punane, kollane, sinine, roheline).

Rühmitab esemeid kuju alusel kolmnurk, ring.

Rühmitab esemeid suuruse alusel suur-väike.

Tunneb ära ja nimetab kujundite seast kolmnurga ja ringi.

Nimetab esemed mida on üks ja mida on palju.

Juhendamisel paigutab esemeid teise eseme suhtes/teise isiku suhtes üles, alla, ette, taha, kõrvale, keskel.

Loendab esemeid viie piires, nimetades arve ja sõnastades loendamise tulemust.

4-aastased

Rühmitab erinevaid esemeid suuruse alusel.

Rühmitab erinevaid esemeid kuju alusel.

Rühmitab erinevaid esemeid värvuse alusel (6 värvi).

Juhendamisel määrab enda ja esemete asukoha ruumis teiste esemete suhtes sõnadega ees, taga.

Juhendamisel määrab enda ja esemete asukoha ruumis teiste esemete suhtes sõnadega all, peal.

Suudab leida ja nimetada, milline kahest eritüübilisest esemest on suurem - väiksem.

Suudab leida ja nimetada, milline kahest eritüübilisest esemest on pikem – lühem.

Suudab leida ja nimetada, milline kahest eritüübilisest esemest on laiem – kitsam.

Suudab leida ja nimetada, milline kahest eritüübilisest esemest on sees.

Nimetab ja kasutab ööpäeva osade määramisel sõnu öö ja päev, hommik, õhtu.

Leiab kujundite hulgast nelinurga ja nimetab.

Leiab ümbritsevast keskkonnast etteantud kujundi abil samakujulisi esemeid.

Koostab lihtsamat mustri (värvi, vormi või suurust vaheldumine) kujundeid kasutades.

Moodustab uue suuruse (3-6) ühe lisamise teel ja sõnastab loendamise tulemuse.

Nimetab ja jagab paaridesse asju, mis kuuluvad kokku (lill ja vaas).

5-aastased

Paaride moodustamine värvuste alusel (8 värvust).

Nimetab aastaega sügis, talv, kevad, suvi ning kirjeldab kogetavaid tunnuseid kodukohas ja laste tegevustes.

Võrdsustab erinevate esemete hulgad paaride moodustamise teel, esemeid ümber paigutades.

Küsimuse põhjal nimetab millised osutatud ümbritsevatest esemetest on teistest suuremad, väiksemad, pikemad, lühemad.

Nimetab inimese või eseme asukoha teise inimese või eseme suhtes, kasutades õigesti sõnu üleval ja keskel.

Nimetab inimese või eseme asukoha teise inimese või eseme suhtes, kasutades õigesti sõnu kõrgem-madalam.

Nimetab ja kirjeldab kujundeid ring, kolmnurk, ruut, ristkülik.

Otsustab ja nimetab, kas kaks antud kujundit on samad – või erisugused ning kirjeldab nende kujundite erinevusi nurkade olemasolul arvu, kuju, suuruse ja värvuse alusel (ring, kolmnurk, nelinurk).

Geomeetriliste kujundite kordamine – ring, ruut, ristkülik, kolmnurk – erinevate mustrite moodustamine.

Esemete, arvude võrdlemine 5 piires: rohkem, vähem, võrdselt.

Kasutab järgarve kuni viieni (mitmes?). Mõisted: esimene, viimane.

Järjestab esemeid pikkuse, kõrguse ja laiuse alusel (5 eset).

Kirjeldab tegevusi ja sündmusi eile, täna, homme.

Nimetab erinevaid päeva osi (hommik, lõuna, õhtu) ja toob abistavate küsimuste põhjal näiteid oma tegevuste kohta päeva eri aegadel.

Loendab esemeid 10 piires.

Oskab näha ja nimetada 3-5 eseme ühist tunnust (värvused).

6-7-aastased

Otsustab ja põhjendab esemete kuuluvust või mittekuuluvust hulka erinevate tunnuste (suuruse, värvi, kuju, otstarve) alusel.

Nimetab õiges järjekorras kõik nädalapäevad ja toob küsimuste abil näiteid oma tegevuste kohta, kasutades mõisteid – eile, täna, homme.

Teab ja kasutab mõisteid parem, vasak, paremal, vasakul.

Nimetab 12 kuud.

Oskab nimetada sügis-, talve-, kevad-, ja suvekuude nimetusi.

Teab oma sünnikuud, sünnipäeva.

Suudab kõnes õigesti kasutada sõnu enne, praegu, hiljem, noorem, vanem.

Kirjeldab inimese või eseme asukohta teise inimese või eseme suhtes, kasutades õigesti sõnu kõrval ja ääres.

Suudab otsustada ja nimetada, milline ese etteantud esemete hulgast on lühem, pikem või ühepikkune.

Tunneb ja kirjutab numbrimärke 1-12. *Iga uue numbrimärgi õppimisel tutvub laps ka numbri asukohaga kellal.*

Määrab seieritega kellal kellaaegu täistundides ja pooltundides.

Moodustab uue hulga esemete lisamise või äravõtmise teel 12 piires.

Eristab mängulises tegevuses mõõtühikuid euro, sent, liiter, kg, g ja teab, kuidas ning kus neid

ühikuid kasutatakse.

Geomeetriliste kujundid- ring ruut, ristkülik, kolmnurk.

Moodustab erinevaid vahendeid (pulgad, kõrred, paelad jms) kasutades etteantud kujundiga samasuguse kujundi.

Tutvub ja kirjeldab ruumilisi kujundeid kera ja kuup.

Koostab kujunditest pilte (näidise järgi ja ka näidisteta).

Liidab ja lahutab erinevate vahendite abil 5 piires ja kasutab matemaatilisi märke (+, -, =).

Saab hakkama lihtsama matemaatilise jutukese põhjal arvutustehte koostamisega.

Mõõdab esemete pikkust, laiust, kõrgust ja objektide vahelist kaugust kokkulepitud vahendite pikkuse abil (nöör, pulk, sammud).

Kirjeldab enda asukohta ümbritsevate esemete suhtes, orienteerub ruumis, õuealal, paberil.

2.3. Valdkond Mina ja keskkond

(1) Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on, et laps:

- 1) mõistab ja tunnetab ümbritsevat maailma terviklikult;
- 2) omab ettekujutust oma minast ning enda ja teiste rollidest elukeskkonnas;
- 3) väärtustab nii eesti kultuuritraditsioone kui ka oma rahvuse kultuuritraditsioone;
- 4) väärtustab enda ja teiste tervist ning püüab käituda tervislikult ning ohutult;
- 5) väärtustab keskkonda hoidvat ja keskkonnahoidlikku mõtteviisi;
- 6) märkab nähtusi ja muutusi looduses.

(2) Valdkonna *Mina ja keskkond* sisu:

- 1) sotsiaalne keskkond: mina, perekond ja sugulased, kodu, lasteaed, kool, ametid, kodumaa, eesti rahva tähtpäevad, kombed, teised rahvused Eestis, lapsed mujal maailmas, üldinimlikud väärtused ja üldtunnustatud käitumisreeglid; tervise väärtustamine, tervislik toitumine, inimkeha; ohuallikad ning ohutu käitumine;
- 2) looduskeskkond: kodukoha loodus, muutused looduses, elukeskkond, inimese mõju loodusele;
- 3) tehiskeskkond: ehitised, kodutehnika, jäätmed, transpordivahendid, jalakäija ohutu liiklemine, turvavarustus, virtuaalkeskkond. (RÕK)

SÕIM

Looduskeskkond:

Tunneb rõõmu looduses viibimisest.

Osutab või nimetab küsimisel lille, puud, seent, muru, metsa.

Osutab või nimetab tuntumaid puu- ja aedvilju.

Osutab või nimetab küsimisel tuntumaid kodu- ja metsloomi.

Teab, et osa loomi elab metsas ja osa inimeste juures.

Teab, et taimed ja loomad vajavad kasvamiseks toitu ja vett.

Osutab küsimisel looma erinevatele kehaosadele.

Osutab või nimetab küsimisel lindu, putukat, kala, konna.

Osutab või nimetab küsimisel vett, lund, jääd.

Osutab või nimetab küsimisel liiva, kivi, mulda.

Osutab või nimetab päikest ja kuud.

Teab, et öösel on pime ja päeval valge.

Teab ja matkib ilmastikunähtusi.

Teab, et prügi pannakse prügikasti.

Sotsiaalne keskkond:

Reageerib oma nimele, oskab öelda oma nime.

Tunneb ära pildilt tüdruku ja poisi.

Oskab küsimisel öelda oma vanust või näidata sõrmedel.

Vastab küsimustele oma pereliikmete, lemmikloomade ja kodu kohta.

Reageerib või nimetab oma rühma nime.

Suudab leida oma koha rühmas (kapp, käterätt, pott).

Osutab või nimetab rühmas olevaid esemeid ja ruume.

Osutab või ütleb rühmakaaslase ja õpetaja nime.

Paneb juhendamisel mänguasjad ja töövahendid oma kohale.

Matkib lihtsaid koduseid toimetusi.

Osutab või nimetab pühadega seotud asju ja tegevusi.

Lohutab haigetsaanud sõpra.

Tutvub ja täidab esmaseid hügieeninõudeid täiskasvanu juhendamisel.

Osutab või nimetab tervislikke toiduaineid.

Osutab või nimetab hammaste hooldamise vahendeid.

Saab aru täiskasvanu korraldustest.

Meeldetuletusel järgib rühmareegleid.

Tehiskeskkond:

Tunneb ära kodu ja lasteaia hoone.

Osutab või nimetab maja, ust, akent, treppi.

Osutab või nimetab küsimisel tuntumaid kodumasinaid.

Osutab või nimetab küsimisel sõidukeid.

Osutab küsimisel kõnniteele ja sõiduteele.

3-aastased

Looduskeskkond:

Nimetab puu- ja köögivilju – õun, pirn, kartul, porgand, tomat, kurk jne

Nimetab/tunneb ära kase, kuuse

Osutab küsimisel põõsale

Tunneb ära sinilille

Nimetab ja kirjeldab kassi, koera, siili, karu.

Nimetab koduloomi: lammas, hobune, lehm, siga, kana, tibu.

Osutab ja nimetab küsimisel tuntuma putuka (sipelgas, mesilane, lepatriinu)

Nimetab tuntumaid vee- elanikke (konn ja kala)

Nimetab kana ja tibu. Matkib nende hääliitsusi.

Kirjeldab aastaajale iseloomulikke ilmastikunähtusi

Leiab loodusesse mittekuuluvat prahti ja toob sulle kokkulepitud kogumiskohta.

Nimetab vett, lund ja jääd.

Osutab küsimisel soojale ja külmale.

Leiab lähiümbrusest kive, liiva, mulda.

Osutab küsimisel looduses metsale

Sotsiaalne keskkond:

Vastab õigesti küsimusele, kas ta on poiss või tüdruk

Nimetab küsimisel oma perekonna liikmeid

Nimetab küsimisel oma /rühmakaaslaste ja õpetajate ning õpetaja abi nimesid, liikumis- ja muusikaõpetaja nimesid.

Nimetab küsimisel oma pereliikmete koduseid toimetusi.

Oskab nimetada ja tunneb pildilt lihtsamsid kodumasinaid.

Nimetab puhtuse jaoks vajalikke esemeid (seep, vesi, käterätik)

Nimetab erinevaid toiduaineid –leib, piim.

Tunneb ära oma riided, paneb oma asjad kokku ja asetab riided nagisse

Põhjendab, miks peab sõpra hoidma

Nimetab erinevaid kehaosi (pea, käed, jalad, kõht, selg).

Leiab Eesti lippu nähes erinevate värvuste seast Eesti lipu värvid.

Kirjeldab, kuidas tema käis vastlaliugu laskmas, jõulude ajal loomadele metsa toitu viimas.

Osutab jalutuskäigul kodukoha tuntumatele asutustele

Kirjeldab, kuidas tema tähistab, emadepäeva.

Tehiskeskkond:

Osutab küsimisel autoteele, kõnniteele – teele, kus inimesed käivad.

Selgitab, miks autoteed peab ületama ettevaatlikult.

Määratleb liiklejaid: jalakäija, juht, jalgrattur.

Selgitab liiklejate tegevusi: jalakäija käib; juht juhib.

4-aastased

Looduskeskkond:

Kirjeldab, mida tuttavatest köögi- ja puuviljadest teha saab.

Tunneb ära maitse ja kompamise järgi tuttavaid köögi- ja puuvilju.

Kirjeldab, mis juhtub lehtpuudega sügisel, kevadel

Nimetab ja eristab kaske ja vahtrat, mändi

Eristab okaspuid lehtpuudest.

Kirjeldab leht- ja okaspuude erinevust talvel.

Tunneb ja nimetab kevadlilli lumikelluke, sinilill, võilill.

Nimetab seene osad – kübar ja jalg.

Kirjeldab koduloomade elupaiku- koer, lehm, hobune, siga, lammas.

Nimetab küsimisel rasvatihast ja teab linnu kehaosi: pea, nokk, tiivad.

Kirjeldab erinevaid metsloomi (rebane, karu, hunt).

Nimetab ja kirjeldab tuntumaid putukaid (liblikas, lepatriinu, sipelgas).

Kirjeldab kana, kukke, tibu ja matkib nende häälsust

Kirjeldab küülikut

Selgitab ilmastiku muutustest tingitud seoseid taimede, loomade ja inimestega

Põhjendab, miks praht visatakse prügikasti

Selgitab öö ja päeva erinevust.

Selgitab, mida lindudele talvel toiduks panna

Kirjeldab vaatlemisel/uurimisel savi.

Kirjeldab metsa.

Küsimisel kirjeldab erinevate aastaegade tunnuseid.

Küsimisel selgitab, et lumi ja jää muutuvad sulamisel veeks.

Sotsiaalne keskkond:

Ütleb küsimisel oma vanemate eesnimed.

Kirjeldab lasteaia erinevate ruumide otstarvet.

Kirjeldab küsimisel, mille poolest inimesed erinevad

Oskab selgitada, kuidas tuleb hoida raamatuid

Tutvub raamatukoguhoidaja tööga, suudab koostada oma raamatu.

Nimetab küsimisel erinevaid elukutseid ja iseloomustab tegevusi ja lihtsamaid töövahendeid.

Selgitab, miks peab ennast kammima ja pesema.

Nimetab toiduaineid, mida tuleks süüa iga päev.

Talvine riietus- õues oleku olulisus, külmetumine –külmetushaigused.

Osutab küsimisel kehal südamele, kopsudele ja aju asukohale.

Nimetab oma kodukoha tuntumaid asutusi.

Nimetab Eesti rahvakalendri tähtpäevi, millel ta on osalenud

Nimetab riigi nime, kus ta elab.

Kirjeldab kuidas tähistati/ tähistatakse nende peres kevadpühi, emadepäeva.

Tehiskeskkond:

Selgitab helkuri kandmise vajadust.

Selgitab, miks maanteedel on ülekäigurajad.

Teab osutusmärki – ülekäigurada.

Teab, et tänavat tohib ületada ainult koos täiskasvanuga selleks ettenähtud kohas.

Tutvub bussijuhi tööga.

Teab bussipeatuse liiklusmärki.

Teab, kuidas bussis käituda.

Teab, et tänavat ületades peab peatuma, kuulama ja vaatama.

Tutvub kodu- ja lasteaia ümbruses olevate liiklusmärkidega ja selgitada nende vajalikkust.

5-aastased**Looduskeskkond:**

Nimetab lilleosi (leht, vars, õis, juured).

Kirjeldab ja tunneb sügislilli

Nimetab erinevaid köögivilju ja teab, kuidas neid kasutada.

Nimetab ja kirjeldab tamme.

Eristab kuuske ja mändi (okkad, käbid, koor jne.), kirjeldab iseloomulikke tunnuseid

Kirjeldab oa, herne, kurgi seemneid ning selgitab taimede arengut.

Kirjeldab ja nimetab kevadlilli (võilill, märtsikelluke, tulp, nartsiss).

Nimetab mõne söögi- ja mürgiseene

Selgitab, miks loomad karva vahetavad (nt. jännes ja orav)

Nimetab 2 looma, kes jäävad talveunne.

Nimetab ja kirjeldab leevikest, rasvatihast ja kuldnokka

Nimetab tuntud koduloomi ja nende poegi (kutsikas, tall, tibu, pörsas, vasikas).

Nimetab 3-4 putukat (liblikas, kärbes, mesilane, sääsk).

Kirjeldab kaladele iseloomulikke tunnuseid

Iseloomustab ilmastikunähtusi (udune, sajune, pilves, tuuline)

Põhjendab, miks loomade ja lindude elutingimused talvel raskemad on.

Kirjeldab pakase ja sulailma tunnuseid

Iseloomustab erinevaid aastaaegu 1-2 tunnusega.

Kirjeldab, kuidas jõuab prügi prügimäele

Selgitab, miks vesi külmub jääks ja lumi ja jää sulab veeks.

Selgitab, kuidas hoolitseb inimene loomade, lindude eest talvel

Kirjeldab lähiümbruse maavarade erinevusi (savi, liiv, muld).

Kirjeldab puhast vett.

Kirjeldab soojuse, valguse ja õhu vajalikkust inimeste, taimede, loomade kasvamiseks.

Sotsiaalne keskkond:

Nimetab lasteaia töötajaid ja nende ülesandeid ja töövahendeid.

Oskab selgitada ohutusnõudeid tööriistadega, kodutehnikaga töötamisel, turvavarustuse olulisust.

Nimetab oma lasteaia nime, rühmade nimesid.

Põhjendab mängu- või töökoha korrastamise vajadust.

Loetleb enimtuntud elukutsete juurde kuuluvaid töövahendeid

Nimetab tegevusi, mis on tervisele kasulikud – TERVISLIK TOITUMINE

Nimetab toiduainete rühmad: teraviljatooted, lihatooted, kalatooted, muna.

Nimetab hammaste tervise jaoks vajalikke tegevusi.

Selgitab, miks enne sööki ja pärast WC- s potil käimist peab pesema käsi.

Nimetab tegevusi, mis on tervisele kasulikud: piisav kehaline aktiivsus, piisav uni ja puhkus, mäng, hea tuju ja meeldivad suhted.

Selgitab küsimisel, milleks on inimesele vajalikud silmad, kõrvad, nina.

Kirjeldab oma kodu, peret.

Ütleb küsimisel oma kodukohta nime.

Põhjendab, miks riietatakse mardi- ja kadrisandiks.

Nimetab küsimisel, mis keelt räägivad muukeelsed inimesed (Eesti naaberrahvad)

Räägib oma vanavanematest.

Selgitab, millal lipud heisatakse ja hümnid lauldakse.

Nimetab kevadisi tähtpäevi (kevadpühad, emadepäev).

Tehiskeskond:

Selgitab, kuidas ületada sõiduteed reguleeritud ja reguleerimata ülekäigurajal.

Tunneb valgusfoori ja selle tähendust.

Selgitab, et õnnetuse korral tuleb pöörduda täiskasvanu poole.

Selgitab, miks võõrastega ei tohi kaasa minna.

Oskab põhjendada, miks ei tohi kelgutada sõidutee läheduses.

Teab ja oskab võrrelda erinevaid transpordivahendeid, nende kasutamiskoha (maa-, vee- ja õhustransport) ja otstarbe järgi.

Põhjendab, miks rulluiskudega, rattaga ja rulaga sõites peab kandma kiivrit, põlvekaitsmeid...

Oskab selgitada liiklemise erinevusi valguses ja pimeduses.

Oskab ületada sõiduteed, õiges kohas ja õigesti.

6-7-aastased

Looduskeskkond:

Ütleb, mis aastaajal valmivad viljad.

Nimetab 2-3 viljapuud.

Loetleb puu osi: tüvi, võra, oksad, juured.

Nimetab 3-4 lehtpuud (pihlakas, kastan, haab).

Nimeta leht- ja okaspuude vilju (kastanimunad, tammetõrud).

Nimeta ja kirjeldab 4-6 sorti lilli.

Nimeta kaks õitsevat põõsast/puud.

Selgita, kuidas levivad seemned niidistiku abil ja selgita, miks seemni korjatakse noaga.

Nimeta tuntumaid rändlinde (kured, haned, luiged, pääsuke) ja põhjendab, miks mõned linnud lendavad soojale maale.

Nimeta enimtuntuid lõunamaa ja põhjamaa loomi.

Selgita, miks mõnda looma nimetatakse kiskjaks.

Kirjeldab polaaraladel elavate ja soojal maal elavate inimeste eluolu.

Kirjeldab aastaegadele olulisi tunnuseid ja selgita aastaegade järgnevust.

Põhjendab, miks prügi sorteeritakse.

Selgita, miks koristatakse aiast ja põllult saak.

Selgita, kuidas loodusvarasid säästlikult kasutada (vesi)

Kirjeldab kivide, liiva ja mulla kasutamise võimalusi.

Kirjeldab erinevaid elukooslusi mets, niit ja soo.

Põhjendab loomade erinevust maakera erinevatel poolkeradel ja iseloomustab taimestikku.

Põhjendab, miks on vesi ja õhk inimestele, taimedele ja loomadele vajalik.

Nimeta tuntumaid veekogude liike (jõgi, järv, meri).

Sotsiaalne keskkond:

Selgita vestluses enimtuntud ametite (arst, tuletõrjuja, politsei, õpetaja) vajalikkust.

Eristab eriotstarbega transpordivahendeid ja nende abi inimestele.

Selgita, miks igal lapsel on isiklikud hügieenitarbed (kamm, hambahari, käterätik).

Kirjeldab kooli ja lasteaia erinevusi.

Selgita raha otstarvet.

Selgita töölkäimise vajadust.

Selgita, kust pärinevad igapäevased toiduained.

Nimeta erinevaid meelelundeid.

Selgita, milline on südame, aju, kopsude ülesanne.

Märkab ja mõistab enda ja teiste (ka pildil) emotsioone (hirm, kurbus, üllatus, viha, rõõm).

Kirjeldab oma emotsioone.

Kirjeldab enda positiivseid omadusi.

Virtuaalkeskkonna – ohud ja võimalused, arvuti kasutamise põhitõed lastel

Teler, multifilmid ja raamatud, lauamängud, mängud sõpradega- mida valida?

Selgitab, kuidas hoida enda ja teiste tervist.

Kirjeldab, kuidas ennast kaitsta negatiivsetes olukordades, mis võivad kahjustada tervist või olla eluohtlikud.

Selgitab, mida tähendab terve olemine.

Selgitab, kuidas ümbritsev keskkond või inimeste käitumine võib mõjutada tervist.

Kirjeldab spordialasid. (reeglid, võit, kaotus, võistlus)

Selgitab erinevate abivahendite (nt. prillid, ratastool, kaldteed tänavatel, kargud) vajadust.

Nimetab ja kirjeldab oma koduvalda ja mida on koduvallalipul kujutatud.

Kirjeldab rahvakalendri tähtpäevadega seotud kombeid.

Teab, et esivanemad ennustasid ilma looduse ning rahvakalendri tähtpäevade järgi.

Nimetab Eesti rahvussümboolikat (lipp, rukkilill, pääsuke).

Nimetab 3-4 erinevat rahvust ja keelt.

Nimetab Eesti rahvustoite, mida ta on ise söönud (kama, hapukapsas, verivorst).

Kirjeldab oma pere traditsioone.

Kirjeldab oma rühma traditsioone

Tehiskeskkond:

Selgitab helkuri vajalikkust.

Järgib liikluseeskirju tuttavas keskkonnas.

Tutvub politseiniku tööga. Tunneb liiklusmärki – politsei.

Oskab nimetada ohtusid lasteaeda ümbritsevas liikluskeskkonnas.

Oskab liigelda lasteaia ja kodu ümbruses.

Saab aru liiklusõnnetuste tekkimise põhjustest.

Kirjeldab, kuidas kasutada turvavarustust jalgrattaga, tõukerattaga ja rulluiskudega sõites ning teeb seda.

Selgitab, kuidas tegutseda, kui on eksinud linnas / maal või metsas.

Kirjeldab lihtsamaid esmaabi võtteid.

2.4. Valdkond Kunst

(1) Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on, et laps:

- 1) tunneb rõõmu loovast eneseväljendusest;
- 2) kujutab isikupäraselt ümbritsevaid esemeid, sündmusi ja oma kujutlusmaailma;
- 3) vaatab, kirjeldab ja kujundab ümbritsevat ja tarbeesemeid;
- 4) kasutab õpitud voolimis-, joonistamis- ning maalimisvahendeid ja -võtteid;
- 5) kasutab materjale ja tööriistu ohutult ning sihipäraselt;
- 6) vaatab kunstiteoseid ja kirjeldab nähtut.

(2) Valdkonna *Kunst* sisu:

- 1) kujutamine ja väljendamine: mõtete, tunnete edasiandmine nähtaval kujul;
- 2) kujundamine: objektile esteetilise lisaväärtuse andmine;
- 3) tehnilised oskused: voolimine, joonistamine, maalimine, meisterdamine;
- 4) kunstiteoste vaatlemine, vestlused kunstiteostest, kunstist.

(3) Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel:

- 1) antakse lapsele võimalus saada elamusi, tunda rõõmu ja rahulolu ning tal on võimalus väljendada oma maailmanägemist;
- 2) suunatakse last vaatlema ning voolides, joonistades, maalides ja meisterdades kasutab laps vaatlustel tehtud tähelepanekuid;
- 3) kasutatakse teemasse sisseelamiseks mängu, muusikat, lihtsat lavastust, jutu lugemist jne;
- 4) arvestatakse, et lapse jaoks on oluline loomiseks ja lahenduste leidmiseks teha katsetusi ning avastusi, otsida ja saada vastuseid tekkinud küsimustele, omandatud oskusi rakendada ja loovalt kombineerida;
- 5) julgustatakse last kasutama ja katsetama tema enda pakutud lahendusi töö mitmekesistamiseks ning ergutatakse lapse kujutlus- ja algatusvõimet, jälgides, et säiliks lapse isikupärane eneseväljendus;
- 6) viiakse kunstitegevusi läbi ka õues, samuti kasutatakse kunstitegevust teiste valdkondade õppe- ja kasvatustegevuste osana, joonistatakse nii paberile, kivile, puidule, liivale või kombineeritakse erinevaid materjale;
- 7) suunatakse last tehtut analüüsima, selgitama, miks ta kujutas esemeid, nähtusi just sellisel viisil, milliseid materjale ja tehnikaid kasutas ning kuidas tööga rahule jäi. Kaaslaste töödesse tolerantse suhtumise kujundamisele aitab kaasa, kui analüüsitakse nii laste töid kui ka kunstiteoseid ning põhjendatakse oma hinnangut. (RÕK)

SÕIM

Tõmbab erineva suunaga jooni, kritseldab.

Mudib ja tükeldab voolimismaterjali.

Vajutab tükikesi alusele ja võtab uuesti lahti, liidab suuremaks tükiks.

Teise eluaasta lõpuks voolib pikliku ja ümarvormi.

Teeb näpuvärvidega täppe ja jooni.

Juhendamisel trükib erinevate templitega.

Maalib pintsliga täppe ja jooni.

Juhendamisel maalib järele ringi.

Juhendamisel kortsutab pehmet paberit.

Juhendamisel asetab liimisele pinnale paberitükke, valmisõigatud kujundeid, lõngajuppe.

3- aastased

Meeldetuletusel hoiab õigesti pintslit ja pliiatsit.

Teeb täppe (pintsel, pliiats, näpuvärvid).

Tõmbab vertikaalseid ja horisontaalseid jooni (pintsel, rasvakriit, pliiats).

Ühendab horisontaal ja vertikaaljooni.

Tõmbab katkendlikke, lainelisi jooni püsides paberil.

Juhendamisel võtab pintsliga värvi, loputab pintslit vees.

Kasutab värve (punane, kollane, roheline, sinine).

Laps rullib, veeretab, vajutab voolimismaterjali.

Oskab veeretatud kerasid asetada üksteise peale (2-3 osa).

Surub pöidlaga materjali sisse auke.

Teeb voolitud pinnale voolimispulgaga jooni või täppe.

Keerutab pikliku voolimismaterjali tasapinnaliseks spiraaliks.

Kasutab juhendamisel liimipintslit ja lappi ja teab nende asukohta.

Tuleb toime valmiskujundite ladumise ja kleepimisega.

Vajutab templiga jäljendeid, kattes templi iseseisvalt värviga.

Joonistab juhendamisel järele ümarvorme, kandilisi kinnisvorme, saab hakkama risti joonistamisega.

Rebib paberiribast tükke ja kleebib neid.

Lõikab kääridega ribast tükikesi, lihtsamaid kujundeid.

4- aastased

Nimetab ja kasutab (oranž, roosa, must, pruun) värve.

Oskab nimetada tumedamaid ja heledamaid värvitoone.

Võtab suunamisel pintslile vajaliku koguse värvi ja loputab pintsli peale kasutamist.

Juhendamisel kasutab kattevärve kogu pinna katmiseks ja vajutab pintsli liigse surveta.

Selgitamisel kasutab töös pintsli erinevaid osi (otsa ja külge) ja teab, kuidas tekitada erinevaid pintslijäljendeid.

Joonistab ümarvormi värvilaigu pintsliga suurendamise teel.

Värvib meeldetuletusel piirjoonte sees.

Rullib voolimismaterjali ja muudab rullimise tulemusel tekkinud pikliku vormi kuju, andes edasi asjade, esemete iseloomulikud tunnused.

Vajutab vormidega taignast kujundeid, olles säästlik.

Keerab õhukeseks vajutatud voolimismaterjali servad ülespoole pöidla ja nimetissõrme abil, siludes servad siledaks.

Pigistab põhivormist väikseid detaile.

Tõmbab juhendamisel erineva kuju ja suunaga jooni.

Joonistab kahe ümarvormi ühendamise teel esemeid, lisades iseloomulikke detaile.

Rebib paberist väikseid tükke.

Lõikab paberist ribasid ja lihtsamaid kujundeid mööda etteantud joont.

Kortsutab erineva paksusega paberit.

Kleebib üksikosadest tervikpildi.

Koostab lihtsamaid mustreid vormi ja värvi põhjal.

Murrab paberi pooleks (raamatukaaned).

Teeb sõlme.

Järgib töö käigus saadud tehnilisi juhiseid.

Valmistab lihtsa mänguasja looduslikust- ja taaskasutusmaterjalidest.

5- aastased

Oskab kasutada oma töös värve ja nimetab neid.

Eristab ja kasutab heledamat ja tumedamat värvitooni.

Võtab iseseisvalt pintsliga värvi ja katab pindu.

Teeb pintsli vajutuste ja tõmmetega erinevaid rütme.

Kujundite värvimisel ületab minimaalselt piirjoont.

Suunamisel loob maalile tausta.

Veeretab ja rullib voolitavat materjali iseseisvalt.

Juhendamisel etapiliselt voolib lihtsaid detaile omavahel sidudes.

Oskab taigent rullida taignarulliga ja katsetab vorme piparkookide valmistamiseks säästlikult.

Oskab voolida lihtsamaid õõnesvorme.

Jagab voolimismaterjali noaga mitmeks osaks.

Ühendab loodusliku materjali figuurideks, kasutades ühenduseks tikke või oksa.

Lükib paelale või lõngale esemeid (pihlamarjad, nõöbid, helmed, pärlid).

Koostab looduslikust materjalist mustri.

Rebib juhendamisel ribasid, kujundeid ja kleebib alusele.

Kujutab objekte proportsioonides.

Kasutab saadud kera ja silindrit neist tähendusega objektide loomiseks.

Lõikab juhendamisel suuri sirgjoontega ja vormilt lihtsaid kujundeid.

Oskab lõigata ruudust ringi, nurkade ümardamise teel.

Joonistab juhendamisel kolmnurga.

Joonistab äratuntavalt inimest.

Oskab kasutada šabloone.

Voldib paberi esialgu pooleks, siis neljaks ning kaunistab.

Oskab kunstitööde vaatlusel vastata küsimustele.

Koostab etteantud kujunditest lihtsamaid pildikesi.

Meisterdab taaskasutusmaterjalidest esemeid.

Kasutab iseseisvalt pliiatsiteritajat.

Tuleb toime lõnga kerimisega.

6-7- aastased

Segab värve segamiselusel.

Käsitleb juhendamisel naasklit ja valib erinevate meisterdamise materjalide vahel ning sobitab neid omavahel.

Oskab tükeldada köögi- ja puuvilju.

Loputab pintslit piisava sagedusega ja väldib värvide liigset määrdumist värvipurkides.

Meeldetuletamisel annab värvidega edasi aastaajale iseloomulikud tunnused.

Kujutab inimest erinevas vaates.

Oskab erineva kuju ja suurusega õõnesvorme voolida.

Juhendamisel venitab voolimismaterjalist välja terviku erinevaid osi.

Juhendamisel silub detailide pinda ja ühenduskohti.

Oskab värvimisel suunata käe liikumise suunda.

Joonistab kontuuriga kujutatavaid objekte.

Joonistab näidise järgi mustri.

Lõikab kääridega lihtsamaid peenemate piirjoontega kujundeid.

Voldib ettenäitamise järgi etapiliselt kaasa tehes lihtsamaid objekte ja kaunistab selle.

Põimib sirgetest ribadest lihtsa pinna.

Oskab punuda patsi.

Loob geomeetristest kujunditest mustri (ring, ruut, kolmnurk, ristkülik).

Kirjeldab kunstiteoseid, nende värve ja meeleolu.

Kasutab suunamisel materjali otstarbekalt.

Tikib madalpistes piltide kontuure.

Juhendamisel heegeldab keti.

Kajastab piltides ühiskonna ja peresuhete teemasid.

Oskab kasutada haamrit naelte tagumisel.

Hoiab oma töökoha korras.

2.5. Valdkond Liikumine

(1) Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on, et laps:

- 1) tahab liikuda ja tunneb liikumisest rõõmu;
- 2) suudab pingutada sihipärase tegevuse nimel;
- 3) tegutseb aktiivselt üksi ja rühmas;
- 4) mõistab kehalise aktiivsuse olulisust inimese tervisele;
- 5) järgib esmaseid hügieeni- ja ohutusnõudeid.

(2) Valdkonna *Liikumine* sisu:

- 1) kehalise kasvatuse alased teadmised: ohutus, enesekontroll ja hügieen;
- 2) põhiliikumised;
- 3) liikumismängud;
- 4) erinevad spordialad;
- 5) tants ja rütmika.

(3) Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel:

- 1) arvestatakse, et põhiliikumised eeldavad igapäevast suunamist: liigutusoskused, liikumisosavus ja teised liikumisvõimed (vastupidavus, jõud, kiirus, painduvus) kujunevad ja arenevad tegevuste regulaarsel kordamisel;

- 2) rikastatakse lapse liikumis- ja tegevusvõimalusi sportlik-arenduslike liikumisviisidega – jalgrattasõit, suusatamine, uisutamine, ujumine jms;
- 3) peetakse oluliseks kõlbeliste põhimõtete ja enesekindluse kujundamist: regulaarsel tegelemisel kehaliste harjutustega kujunevad positiivsed iseloomuomadused;
- 4) suunatakse last oma oskusi, võimeid ja koostööd hindama, kaaslastega arvestama, oma emotsioone kontrollima ja valitsema; mõistma ühe või teise kehalise harjutuse vajalikkust;
- 5) mitmekesisatakse põhiliikumiste, koordineerimise, rühi, tasakaalu, liikumisvõime ja peenmotoorika (täpsus, näo- ja sõrmelihaste kontrollioskus) arendamist ja tagasiside andmist. (RÕK)

SÕIM

Sooritab ettenäitamise ja juhendamise järgi asendeid ja liikumisi.

Jookseb veereva vahendi (pall, rõngas) järel.

Ronib ja roomab üle ja läbi väikeste takistuste.

Kõnnib piiratud pinnal.

Säilitab sihi kõnnil ja jooksul.

Hüpitab käes palli, jälgib selle suunda.

Kasutab liikumisel rütmipille juhendaja abil.

Sobitab liikumist vastavalt muusika iseloomule juhendaja abil.

Mängib koos juhendaja ja kaaslastega kõnni- ja jooksumänge.

Sooritab harjutusi aktiivselt, entusiastlikult.

Liigub õpetaja juhendamisel ohutult.

3-aastased

Sooritab võimlemisharjutusi eri asenditest ja erinevate vahenditega.

Teeb harjutusi ettenäitamise ja juhendamise järgi ühtses tempos õpetaja ja kaaslastega.

Sooritab painduvust ja kiirust arendavaid harjutusi.

Sooritab põhiliikumisi.

Säilitab liikumisel tasakaalu, seda nii tasakaalupingil kui ka vähendatud pinnal.

Kõnnib, jookseb ja hüpleb rütmiliselt muusika järgi.

Sooritab liigutusi vastavalt muusikale erinevas tempos õpetaja juhendamise järgi.

Mängib matkiva sisuga 1–2 reeglita kõnni- ja jooksumänge.

Mängib iseseisvalt aktiivse liikumisega mängu.

Veab tühja kelku.

Sõidab kelgul iseseisvalt nõlvakust alla.

Matkab õpetajaga või vanematega looduses.

Teeb kaasa kuni 500 m pikkuse rännaku ja püsib kolonnis.

4-aastased

Sooritab harjutusi vastavalt õpetaja korraldustele sõnalise seletuse järgi.

Sooritab juhendamisel kuni neljast harjutusest koosnevat kominatsiooni.

Hoiab oma kohta erinevates rivistustes: kolonnis, ringis, viirus.

Sooritab põhiliikumisi kombinatsioonides ja õpitud harjutustes.

Sooritab koordineerimise, tasakaalu ja osavust arendavaid harjutusi.

Sooritab imiteerivaid liigutusi vastavalt muusika iseloomule.

Plaksutab ja liigub vastavalt rütmile.

Mängib 2-4 reeglita liikumismänge.

Pingutab end rühmategevustes ühise eesmärgi nimel.

Algatab iseseisvalt mängu.

Tegutseb iseseisvalt lasteaia õuealal.

5- aastased

Nimetab erinevaid kodukohas harrastatavaid spordialasid ja spordivõistlusi.

Kasutab erinevaid spordivahendeid (nt. topispalli) ohutult, sobival viisil ja kohas.

Vahenditega harjutusi (pall, hüpits) sooritab eakohaselt tehniliselt õigesti.

Valitseb oma liigutusi koordineerimise ja tasakaalu nõudvate harjutuste täitmisel.

Sooritab tasakaalu, painduvust ja osavust arendavaid harjutusi.

Kasutab põhiliikumisi aktiivses tegevuses ja mängudes.

Sooritab staatilist tasakaalu nõudvaid harjutusi.

Sooritab harjutusi väikevahendeid kasutades.

Jäljendab liikumisega erinevaid rütme.

Liigub vastavalt muusika tempo kiirenemisele ja aeglustumisele.

Liigub iseseisvalt, vabalt muusika järgi.

Mängib kollektiivseid võistlusmänge.

Osaleb jõukohastes teatevõistlustes.

Tunnustab nii enda kui vastasmeeskonna edu.

Veab kelgul kaaslast, kelgutab mäest alla, täites eriülesandeid.

Mängib veemänge ilma vett kartmata.

Järgib basseini kasutamise hügieeni ja õpetaja juhendamisel ka ohutusreegleid.

Kasutab spordi- ja mänguväljakute vahendeid sihipäraselt.

Sooritab rännakuid ja orienteerub koos õpetajaga.

6-7-aastased

Osaleb spordivõistlustel

Talub kaotust võistlusmängudes

Valitseb oma liigutusi ja kehahoidu harjutuste sooritamisel.

Säilitab tasakaalu dünaamilistes harjutustes.

Käsitseb väikevahendeid aktiivses tegevuses.

Ronib varbseinal vahelduva sammuga ning täidab lisäülesandeid.

Kohandab oma liigutusi etteantud rütmiga.

Kasutab lihtsaid tantsusamme üksi ja rühmas tantsides.

Käsitseb mängu – ja spordivahendid loovmängudes.

Suusatab vahelduva libiseva sammuga.

Käsitseb suusavarustust õpetaja abiga.

Hingab vette.

Kasutab abivahendeid ujumisoskuse harjutamise eesmärgil.

Suudab sõita suuskadel.

2.6. Valdkond Muusika

(1) Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on, et laps:

- 1) tunneb rõõmu laulmisest ja musitseerimisest;
- 2) suudab keskenduda kuulatavale muusikapalale;
- 3) suudab ennast loovalt väljendada laulmise, liikumise, tantsimise ja pillimängu kaudu;
- 4) suudab musitseerida nii rühmas kui ka üksi.

(2) Valdkonna *Muusika* sisu:

- 1) laulmine;
- 2) muusika kuulamine;
- 3) muusikalis-rütmiline liikumine;
- 4) pillimäng.

(3) Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel:

- 1) on esikohal emotsionaalne ja aktiivne muusikaalne tegevus;

- 2) kujundatakse ja arendatakse lapse muusikalis-loomingulisi võimeid, samuti kultuurilis-sotsiaalsed aktiivsust ning väärtushinnanguid;
- 3) arvestatakse lapse individuaalseid eeldusi ning toetatakse eduelamusele ja tunnustusele;
- 4) kasutatakse muusikat lõimiva tegevusena ka teistes õppe- ja kasvatustegevuse valdkondades nagu *Keel ja kõne*, *Kunst* jne; muusika on igapäevaelu osa, nii argi- kui ka pidulike sündmuste puhul;
- 5) seostatakse üksteisega muusika kuulamine, laulmine, pillimäng, muusikalis-rütmiline liikumine, mängud ja tantsud;
- 6) muusikapalade (laulud, palad muusika kuulamiseks, tantsud ja mängud, pillilood) valikul arvestatakse laste huvidega ning ea- ja jõukohasusega. (RÕK)

SÕIM

Kuulab ja jälgib õpetaja laulu

Kasutab juhendades rütmipille juhendaja abil.

Sooritab koos õpetajaga lihtsaid liikumisi vastavalt laulu tekstile

Tunneb rõõmu kuulatavast laulust või muusikapalast

Mängib õpetaja ettenäitamisel kaasa kuulatud muusikale kehapillil.

3- aastased

Huvitub laululisest tegevusest.

Püüab õpetajaga kaasa laulda, osaleb laulude esitamises.

Liigub koos õpetajaga vastavalt muusika meeleolule, arvestades pulssi ja meetrumit.

Reageerib emotsionaalselt muusika iseloomule

Mängib kaasa pulssi või rütmi kehapillil, kõlapulkadel, kuljustel(väikesed), kõristil, kiisupallil, jt rütmipillidel.

4-aastased

Laulab rühmaga samas tempos, laulab peast lihtsamaid õpitud rahva ja lastelaule

Väljendab muusika meeleolu liikumise kaudu

Tantsib, kasutades eakohaseid tantsu elemente

Osaleb laulumängudes

Kuulab laulu ja muusikapala. Väljendab emotsionaalselt kuulatud muusikas tajutud kontrastseid meeleolusid liigutuste ja liikumisega.

Mängib rütmipille muusika kuulamise, liikumise ja laulmise saateks.

5-aastased

Laulab väljahingamisel loomuliku häälega, esitab laule rühmaga samas tempos, laulab peast teistega koos mõningaid rahva- ja laste laule.

Muudab liikumist muusikaosade ja muusikaliste väljendusvahendite vaheldumise põhjal, arvestades pulssi ja meetrumit.

Esitab õpetaja seatud tantse, kasutades õpitud tantsu elemente.

Kuulab laulu ja muusikapala huviga.

Väljendab kuulatud muusikas tajutud meeleolusid erinevate muusikaliste tegevuste kaudu, näiteks järgib tempot ja rütmi kehalise liikumisega või, tundes ära õpitud laulu, hakkab kaasa laulma.

Mängib ja tunneb kuulates tämbri järgi ära õpitud rütmipille, mängib rütmisaateid lasteriimidele ja- lauludele, ansamblimängus osaledes alustab ja lõpetab koos teistega, mängib nendega ühes tempos.

Mängib tamburiini, kõlatoru, võrutrummi ja kastanjette.

6-7- aastased

Laulab ilmekalt voolava ja pehme häälega eakohaseid rahva- ja lastelaule.

Esitab laule nii rühmas kui ka üksi.

Väljendab ennast loova liikumise kaudu, toetudes õpitud muusikalistele väljendusvahenditele. Sooritab tantsu liigutusi sünkroonselt, väljendusrikkalt ja õige kehahoiuga.

Kuulatud muusikat iseloomustades kasutab eakohast sõnavara.

Näitab tegevuses üles loomingulist initsiatiivi, toetudes oma kogemusele kuulnud palade suhtes.

Eristab vokaal- ja instrumentaalmuusika lihtsamaid žanre (hällilaul, marss, tantsuviis, rahvalaul).

Oskab mängida eakohaseid rütmi ja meloodiapillidel kaasmänge õpitud lauludele, lasteriimidele ja instrumentaalpaladele.

Mängib pilliansamblis.

2.7. Üldoskused

(1) Õppekavas eristatakse nelja üldoskuste rühma:

- 1) mänguoskused;
- 2) tunnetus- ja õpioskused;
- 3) sotsiaalsed oskused;
- 4) enesekohased oskused.

(2) Üldoskuste kujunemist toetatakse kõigi õppe- ja kasvatustegevuste kaudu, erinevate valdkondade sisusid lõimides.

Mänguoskused

(1) Mäng on eelkoolieas lapse põhitegevus. Mängu käigus omandab ja kinnistab laps uut teavet, uusi oskusi, peegeldab tundeid ja soove, õpib suhtlema, omandab kogemusi ja käitumisreegleid. Mänguoskus on kõigi üldoskuste ning õppe- ja kasvatustegevuse eri valdkondade oskuste ja teadmiste arengu alus.

(2) Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel 6–7aastane laps:

- 1) tunneb mängust rõõmu ning on suuteline mängule keskenduma;
- 2) rakendab mängudes loovalt oma kogemusi, teadmisi ja muljeid ümbritsevast maailmast;
- 3) algatab erinevaid mängu ja arendab mängu sisu;
- 4) täidab mängudes erinevaid rolle;
- 5) järgib mängureegleid ning oskab tuttavate mängude reegleid teistele selgitada;
- 6) suudab mängu käigus probleeme lahendada ja jõuda mängukaaslastega kokkuleppele;
- 7) tunneb rõõmu võidust ja suudab taluda kaotust võistlusmängus;
- 8) kasutab mängudes loovalt erinevaid vahendeid.

Tunnetus- ja õpioskused

(1) Tunnetusoskused on oskused tahtlikult juhtida oma tunnetusprotsesse – taju, tähelepanu, mälu, mõtlemist, emotsioone ja motivatsiooni.

(2) Õpioskuste all mõistetakse lapse suutlikkust hankida teavet, omandada teadmisi ja oskusi ning uurida ja katsetada. Õpioskused kujunevad tunnetusoskuste arengu alusel.

(3) Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel 6–7aastane laps:

- 1) saab aru lihtsamatest seostest (hulk, põhjus, tagajärg), tajub esemeid, sündmusi ja nähtusi tervikuna;
- 2) mõtleb nii kaemuslik-kujundlikult kui ka verbaalselt, saab kuuldust aru, reageerib sellele vastavalt ning kasutab arutlevat dialoogi;

- 3) tegutseb sihipäraselt, on suuteline keskenduma kuni pool tundi;
- 4) kavandab ja korraldab oma igapäevategevusi ja viib alustatud tegevused lõpuni;
- 5) tegutseb uudes olukorras täiskasvanu juhiste järgi;
- 6) suhtub õppimisse positiivselt – tahab õppida, uurida, esitada küsimusi, avastada ja katsetada;
- 7) rühmitab esemeid ja nähtusi erinevate tunnuste alusel;
- 8) kasutab materjali meeldejätmiseks kordamist.

Sotsiaalsed oskused

(1) Sotsiaalsete oskuste all mõistetakse lapse oskusi teistega suhelda, tajuda nii iseennast kui ka partnereid, võtta omaks ühiskonnas üldtunnustatud tavasid ning lähtuda eetilistest tõekspidamistest.

(2) Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel 6–7aastane laps:

- 1) püüab mõista teiste inimeste tundeid ning arvestada neid oma käitumises ja vestluses;
- 2) tahab ja julgeb suhelda – huvitub suhetest ja tunneb huvi teiste vastu;
- 3) hoolib teistest inimestest, osutab abi ja küsib seda vajadusel ka ise;
- 4) osaleb rühma reeglite kujundamisel;
- 5) oskab teistega arvestada ja teha koostööd;
- 6) loob sõprussuhteid;
- 7) saab aru oma-võõras-ühine tähendusest;
- 8) teeb vahet hea ja halva käitumise vahel;
- 9) mõistab, et inimesed võivad olla erinevad;
- 10) järgib kokkulepituid reegleid ja üldtunnustatud käitumisnorme;
- 11) selgitab oma seisukohti.

Enesekohased oskused

(1) Enesekohaste oskuste all mõistetakse lapse suutlikkust eristada ja teadvustada oma oskusi, võimeid ja emotsioone, juhtida oma käitumist.

(3) Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel 6–7aastane laps:

- 1) suudab oma emotsioone kirjeldada ning tugevaid emotsioone, nt rõõmu, viha, sobival viisil väljendada;
- 2) kirjeldab enda häid omadusi ja oskusi;
- 3) oskab erinevates olukordades sobival viisil käituda ning muudab oma käitumist vastavalt tagasisidele;

- 4) algatab mängu ja tegevusi;
- 5) tegutseb iseseisvalt ja vastutab oma käitumise eest;
- 6) teab, mis võib olla tervisele kasulik või kahjulik ning kuidas ohutult käituda;
- 7) saab hakkama eneseteenindamisega ja tal on kujunenud esmased tööharjumused;
- 8) kasutab erinevaid vahendeid heaperemehelikult ning tegevuse lõppedes koristab enda järelt. (RÕK)

3 – aastased

SEPTEMBER (KOKKULEPPED)

Laps paneb end ise riidesse (täiskasvanu väikese abiga)

Laps paneb meeldetuletamisel mänguasjad kokku.

Laps teab, et tänavale läheb koos täiskasvanuga.

OKTOOBER (VIISAKUS JA LAUAKOMBED)

Laps kasutab meeldetuletamisel viisakussõnu: tere, head aega, aitäh, palun, palun vabandust.

NOVEMBER (MÄNG JA SUHTED MÄNGUS)

Laps jälgendab ettenäitamisel töövõtteid lihtsas rollimängus.

DETSEMBER (HOOLIVUS JA SALLIVUS)

Laps jagab ja vahetab mõnikord oma asju teistega.

JAANUAR (PÕHJUS – TAGAJÄRG)

Laps nuuskab ja pühib nina täiskasvanu abiga.

Laps küsib vajadusel abi.

Laps asetab töövahendid kokkulepitud kohta tagasi peale töö lõpetamist.

VEEBRUAR (SÕPRUS)

Laps omab sõprussuhteid nendega, kellega on tihti koos.

MÄRTS (HEA – HALB)

Laps saab aru tundest hea ja halb tegu.

APRILL (PÜSIVUS; KESKENDUMINE)

Laps suudab organiseeritult tegevuses püsida 5 – 10 minutit.

MAI (LOODUSHOID)

Täiskasvanu eeskujul laps suhtub ümbritsevasse (loodus, jt) hoolivalt.

4-aastased

SEPTEMBER (KOKKULEPPED)

Laps teab rühmareegleid toas ja õues.

Laps paneb oma riided meeldetuletamisel toolile, kappi.

OKTOOBER (VIISAKUS JA LAUAKOMBED)

Laps rakendab iseseisvalt põhilisi viisakusreegleid

Laps põhjendab lihtsamate lauakommete vajalikkust

NOVEMBER (MÄNG JA SUHTED MÄNGUS)

Laps mängib koos- ja ühismänge.

Laps imiteerib täiskasvanu tegevusi ja rolle.

DETSEMBER (HOOLIVUS JA SALLIVUS)

Laps näitab oma käitumisega hoolivat suhtumist teistesse inimestesse.

Laps lohutab omaalgatuslikult kaaslast.

JAANUAR (PÕHJUS – TAGAJÄRG)

Laps teab, kuidas tuleb raamatuid hoida.

VEEBRUAR (SÕPRUS)

Laps omab lühiajalisi sõprussuhteid.

MÄRTS (HEA – HALB)

Laps oskab selgitada kuulnud muinasjutu tegelaste käitumise põhjal „hea“ ja „halva“ tähendust.

APRILL (PÜSIVUS; KESKENDUMINE)

Laps oskab oodata oma järjekorda (wc kasutamisel ja käte pesemisel)

MAI (LOODUSHOID)

Laps oskab soovida õnne ja üle anda lilli ja kingitusi.

Laps näitab oma käitumisega hoolivat suhtumist elusloodusesse.

5-aastased

SEPTEMBER (KOKKULEPPED)

Laps oskab olla grupi liige ja arvestab reeglitega.

Laps oskab oodata oma järjekorda (hommikuringis, mängudes).

OKTOOBER (VIISAKUS JA LAUAKOMBED)

Laps harjutab noa ja kahvliga söömist.

Laps järgib süües iseseisvalt lauakombeid (toidu pakkumine, taldrikukallutamine, oma söögikoha puhas hoidmine, salvrätiga suu pühkimine, soovib head isu sööma hakkamisel ja tänab lauast).

NOVEMBER (MÄNG JA SUHTED MÄNGUS)

Laps nimetab ja räägib oma emotsioonidest – rõõm ja kurbus

Laps suudab liituda käimasoleva mänguga.

DETSEMBER (HOOLIVUS JA SALLIVUS)

Laps aitab abivajajat (inimesed, loomad, linnud).

Laps näitab oma käitumisega, et hoolimata erinevustest (puudega, muukeelsed ning erineva nahavärvusega inimesed) tuleb kõikidesse inimestesse suhtuda sõbralikult.

JAANUAR (PÕHJUS – TAGAJÄRG)

Laps saab aru põhjus – tagajärg seostest.

VEEBRUAR (SÕPRUS)

Laps nimetab sõbra positiivseid omadusi ja selgitab kuidas sõprust hoida.

MÄRTS (HEA – HALB)

Laps selgitab eluliste olukordade põhjal, mis on „õige – vale“ käitumine.

Laps lahendab konflikte lubatud viisil.

APRILL (PÜSIVUS; KESKENDUMINE)

Laps keskendub huvipakkuvale mõnikümmend minutit.

MAI (LOODUSHOID)

Laps teab. Et puudest, põõsastest, lilledest möödutakse ettevaatlikult, neid murdmata, tallamata.

6-7-aastased

SEPTEMBER (KOKKULEPPED)

Laps teab reegleid rühmas ja õuealal.

Laps suudab iseseisvalt reegleid selgitada ja sõlmib kokkuleppeid.

Laps kontrollib oma käitumist vastavalt üldlevinud reeglitele ja korrigeerib seda vajadusel.

OKTOOBER (VIISAKUS JA LAUAKOMBED)

Laps teab ja järgib lauakombeid.

Laps teab ja täidab korrapidamisülesandeid.

Laps kasutab viisakusväljendeid.

NOVEMBER (MÄNG JA SUHTED MÄNGUS)

Laps osaleb ühistegevustes.

Laps tunneb rõõmu võidust ja suudab taluda kaotust võistlusemängus.

DETSEMBER (HOOLIVUS JA SALLIVUS)

Laps suudab kuulata täiskasvanute ja eakaaslaste kõnet seda katkestamata ja segamata.

JAANUAR (PÕHJUS – TAGAJÄRG)

Laps arutleb ja analüüsib kuidas erinevates situatsioonides sobilikult käituda.

VEEBRUAR (SÕPRUS)

Laps teeb koostööd rühma- ja mängukaaslastega.

Laps näitab ülesse algatusvõimet ja räägib oma tegevusplaanist.

MÄRTS (HEA – HALB)

Laps lahendab konflikte sõnaliselt.

APRILL (PÜSIVUS; KESKENDUMINE)

Laps tegutseb sihipäraselt 20-30 minutit.

Laps suudab aru saada ja täita 2 – 3 osalisi korraldusi.

Laps kavandab ja korraldab igapäevategemisi ja viib alustatud tegevused lõpuni.

MAI (LOODUSHOID)

Laps arvestab oma käitumises teiste tagasisidega. Järgib kokkulepituid reegleid ja üldtunnustatud käitumisnorme.

3. LAPSE ARENGU EELDATAVAD TULEMUSED

SÕIM

KEEL JA KÕNE	MATEMAATIKA
<p>Hääldab õigesti lühikesi sõnu, lihtsamaid häälikuid.</p> <p>Kasutab kõnes nimi- ja tegusõnu.</p> <p>Suhtleb täiskasvanuga esemelise tegevuse käigus.</p> <p>Mõistab ja täidab lühikesi korraldusi.</p> <p>Vastab küsimustele häällitsuse või 1-2 sõnalise lausega.</p> <p>Kuulab ja jälgib lugusid</p> <p>Väljendab kõnes mõningaid suhteid (eitus, kuuluvus, asukoht).</p> <p>Esitab oma soove.</p> <p>Vaatab koos täiskasvanuga pildiraamatuid, täiendab täiskasvanu juttu osutamise või sõnaga.</p>	<p>Juhendamisel leiab samasuguse eseme.</p> <p>Juhendamisel eristab ja rühmitab esemeid ühe sarnase tunnuse järgi.</p> <p>Saab aru mõistetest peal-all, sees-sisse, kõrval, ees-taga</p> <p>Osutab esemetele, mida on üks ja palju</p> <p>Juhendamisel osutab suuremale, väiksemale</p> <p>Juhendamisel loendab kolme piires, ütleb või näitab sõrmedel mitu on.</p> <p>Osutab põhivärvidele, nimetab mõnda.</p>
PEENMOTOORIKA	SOTSIAALNE ARENG
<p>Lükib kuni neli eset nõõrile, pulgale.</p> <p>Kortsutab pehmet paberit</p> <p>Veeretab, mudib, tükeldab voolimismaterjali täiskasvanu juhendamisel</p> <p>Asetab esemeid sisse, peale, kõrvale, alla</p> <p>Tõmbab pliiatsiga erinevaid jooni, hoiab kinni paberit</p>	<p>Lohutab mängukaaslast täiskasvanu eeskujul</p> <p>Jälgib teisi lapsi tegevuses, liitub mõneks ajaks mänguga.</p> <p>Osaleb lihtsamates rollimängudes, toetudes eeskujule.</p> <p>Kaitseb oma asju, mõnikord loovutab.</p> <p>Meeldetuletusel ütleb aitäh, palun, ära minnes lehvitab.</p>
ENESETEENINDAMINE	
<p>Sööb iseseisvalt, kevadeks oskab meeldetuletusel hoida lusikat õigesti.</p> <p>Joob iseseisvalt tassist.</p> <p>Käib potil (täiskasvanu abiga), kontrollib end päeva jooksul.</p>	

<p>Võtab seljast ja paneb selga lihtsamaid asju.</p> <p>Peseb käsi ja tuleb juhendamisel toime käte kuivatamisega.</p> <p>Asetab mänguasjad oma kohale (täiskasvanu abiga).</p>	
MUUSIKA	LIIKUMINE
<p>Kuulab laulu, laliseb kaasa</p> <p>Liigub koos õpetajaga: jookseb, lehvitab, plaksutab, kükitab</p> <p>Mängib kehapillil täiskasvanu eeskujul, rütmipillil</p> <p>Tunneb rõõmu muusikast või laulust</p> <p>Matkib täiskasvanu liikumist</p>	<p>Jookseb veereva vahendi järel.</p> <p>Ronib ja roomab üle ja läbi väikeste takistuste.</p> <p>Viskab palli kindlas suunas</p> <p>Kõnnib piiratud pinnal.</p> <p>Säilitab sihi kõnnil ja jooksul.</p> <p>Mängib koos juhendaja ja kaaslastega kõnni- ja jooksumänge</p>

3-aastased

KEEL JA KÕNE	MATEMAATIKA
<p>Vaatab üksi ja koos täiskasvanuga pildiraamatuid, osutab ja kommenteerib pilte.</p> <p>Räägib endast MINA vormis.</p> <p>Suudab teksti kuulata ja aru saada.</p> <p>Suhtleb tegevuse ja esemelise mängu käigus.</p> <p>Loeb peast või kordab järele vähemalt 2-4 realist luuletust.</p> <p>Laps osaleb dialoogis.</p>	<p>Loendab esemeid 5 piires, nimetades arve.</p> <p>Rühmitab esemeid kaheks hulgaks, ühise tunnuse alusel – kuju, värvus.</p> <p>Paigutab esemeid teise isiku või eseme suhtes ette –taha; üles –alla,</p> <p>Tunneb põhivärve ja oskab näidata</p>
SOTSIAALNE AERENG	PEENMOTOORIKA
<p>Meelde tuletamisel tervitab, tänab ja palub</p> <p>Järgib lihtsamaid reegleid</p> <p>Osaleb täiskasvanuga ühistegevuses</p> <p>Oskab vajadusel abi küsida</p> <p>Organiseeritud tegevuseks jätkub</p>	<p>Saab hakkama korgi keeramise, luku tõmbamisega</p> <p>Paneb topsi herneid, ube ja võtab need 2 näpuga sealt välja.</p> <p>Veeretab, muljub, rullib voolimismaterjale.</p> <p>Hoiab meeldetuletusel õigesti pliitsit ja pintslit</p>

püsivust 5-10 min. Mängib koos 2-3 lapsega Püüab aidata, lohutada	Saab hakkama risti joonistamisega. Ehitab 8-10 klotsist torni Vaba lõikamine kääridega
ENESETEENINDUS	LIIKUMINE
Peseb käsi ja kuivatab abita Käib iseseisvalt tualetis, vajadusel palub täiskasvanu abi Sööb lusika ja kahvliga, hoiab neid (meeldetuletusel) õigesti käes Paneb ise materjalid ja mänguasjad ära Paneb asjad kokku (meeldetuletamisel) riided nagisse. Nuuskab ise nina, pühib nina Paneb iseseisvalt sokid ja kingad jalga Paneb end ise riidesse (täiskasvanu väikese abiga)	Säilitab liikudes tasakaalu nii tasakaalupingil kui ka vähendatud pinnal Viskab palli korvi Püüab palli kahe käega Ronib ning roomab üle ja läbi väikeste takistuste Jookseb veereva vahendi järgi Liikumisel ja mängimisel peab kinni ohutusreeglitest
MUUSIKA	
Huvitub laululisest tegevusest; püüab õpetajaga kaasa laulda Osaleb laulude esitamises Liigub koos õpetajaga vastavalt muusika meeleolule, arvestades pulssi ja meetrumit. Reageerib emotsionaalselt muusika iseloomule Mängib muusikat kuulates, liikudes ja lauldes kaasa pulssi või rütmi kehapillil, kõlapulkadel, randmekuljustel, väikesel trummil ja marakal.	

4- aastased

KEEL JA KÕNE	PEENMOTOORIKA
Teab oma ees- ja perekonnanime. Algatab ise ja suhtleb meelsasti eakaaslastega koostegevustes. Jutustab pildiseeria järgi, öeldes iga pildi kohta lausungi (3-4 pilti) Loeb peast või kordab järele vähemalt 4 realist	Nööbib lahti ja kinni riideesemeid. Lõikab paberist ribasid. Joonistab näidise järgi ringi ja ruudu. Rebib paberist väikseid tükke. Liigutab igit sõrme eraldi. Saab hakkama plastiliinist eseme

<p>luuletust või liisusalmi.</p> <p>Räägib 2-3 lausega kogetud emotsioonist, kogemustest, mänguasjast, püsib teemas.</p> <p>Eristab tervikuid, detaile ja nimetab neid.</p> <p>Küsib täiskasvanult küsimusi ümbritsevate asjade kohta.</p> <p>Tunneb ja kuuleb ära hääliku häälikute reas täiskasvanu abiga</p> <p>Matkib lugemist ja kirjutamist, kritseldades kriidi ja pliiatsiga</p>	<p>voolimiseega.</p> <p>Hoiab õigesti pliiatsit, lusikat</p> <hr/> <p>ENESETEENINDAMINE</p> <hr/> <p>Läheb õigeaegselt WC-sse ja tuleb seal iseseisvalt toime.</p> <p>Oskab mänguasju ja töövahendeid asetada oma kohale.</p> <p>Paneb oma riided toolile, kappi.</p>
<p>MATEMAATIKA</p>	<p>SOTSIAALNE ARENG</p>
<p>Rühmitab erisuguseid esemeid ühe etteantud tunnuse põhjal.</p> <p>Tunneb põhivärve ning oranži ja roosat ning nimetab neid.</p> <p>Nimetab ja kasutab öö ja päev.</p> <p>Nimetab etteantud esemetest, kasutades mõisteid: laiem-kitsam; pikem-lühem</p> <p>Loendab järjest numbreid 1-5.</p> <p>Juhendamisel määrab enda ja esemete asukoha ruumis ja teiste esemete suhtes: peal, all, sees, taga või ees</p>	<p>Matkib täiskasvanu rolle.</p> <p>Mängib kaasa ühismänge.</p> <p>Arvestab reegleid mängudes ja tegevustes.</p> <p>Palub toimingutes abi ja oskab abi vastu võtta.</p> <p>Näitab tegevuste valikul initsiatiivi.</p> <p>Täidab 2-osalise korralduse.</p> <p>Oskab oodata oma järjekorda.</p> <p>Tekib ettekujutus valetamisest, taunitavast käitumisest.</p> <p>Väljendab oma emotsioone verbaalselt, püüab jõuda kokkuleppele.</p>
<p>MUUSIKA</p>	<p>LIIKUMINE</p>
<p>Laulab peast lihtsamaid õpitud rahva- ja lastelaule</p> <p>Laulab rühmaga samas tempos</p> <p>Väljendab muusika meeleolu liikumise kaudu</p> <p>Tantsib, kasutades eakohaseid tantsuelemente</p> <p>Osaleb laulumängudes</p> <p>Kuulab laulu ja muusikapala</p> <p>Tunneb kuulmise järgi ära mõningaid õpitud</p>	<p>Sooritab sulghüppeid</p> <p>Viskab palli korvi</p> <p>Laps tegutseb vastavalt etteantud ülesandele.</p> <p>Püüab palli kahe käega.</p> <p>Kõnnib/jookseb üle madalate takistuste.</p> <p>Hüppab üle madala takistuse.</p> <p>Roomab ümber esemete ja nende alt.</p>

laule Mängib rütmipille (nt kõlakarpi, trummi, kuljuseid) muusika kuulamise, liikumise ja laulmise saateks	Säilitab poomil kõndides tasakaalu. Seisab ühel jalal (kuni 5 sekundit) Püüab maha pörgatatud palli kinni. Liikumisel ja mängimisel peab kinni mängu- ja ohutusreeglitest.
---	---

5-aastased

KEEL JA KÕNE	MATEMAATIKA
<p>Teab oma ees- ja perekonnanime, vanemate, õdede, vendade nimesid.</p> <p>Hääldab õigesti sageli kasutatavaid võõrsõnu.</p> <p>Kasutab kõnes mõningaid antonüüme.</p> <p>Räägib asjadest, mis leiavad aset tulevikus, fantaseerib</p> <p>Jutustab küsimuste najal.</p> <p>Jutustab isiklikust kogemusest 3-5 lausega.</p> <p>Loeb peast 4-8 realisi luuletusi, liisusalme.</p> <p>Tunneb iseseisvalt hääliku häälikute reas</p> <p>Tunneb täiskasvanu abiga hääliku sõnas</p> <p>Kirjutab õigesti üksikuid sõnu trükitähtedega</p>	<p>Võrdsustab erinevate esemete hulgad paaride moodustamise teel.</p> <p>Kirjeldab aastaaegu piltidel ja oskab jutustada laste tegevustest eri aastaegadel.</p> <p>Nimetab erinevaid päevaosi hommik, õhtu, lõuna</p> <p>Esemete, arvude võrdlemine 5 piires: rohkem, vähem, võrdselt (ühepalju)</p> <p>Suudab näidise järgi konstrueerida geomeetristest kujunditest</p> <p>Oskab näha ja nimetada 3-5 eseme ühist tunnust</p> <p>Järjestab esemeid pikkuse järgi (5 tk)</p> <p>Järjestab esemeid laiuse järgi (5 tk)</p> <p>Loendab esemeid 10 piires. (1:1 vastavus)</p>
SOTSIAALNE ARENG	PEENMOTOORIKA
<p>Väljendab oma emotsioone ja räägib nendest</p> <p>Imiteerib täiskasvanu tegevusi ja rolle</p> <p>Oskab olla grupi liige ja arvestab reeglitega</p> <p>Saab aru põhjus – tagajärg seosest</p> <p>Küsib vajadusel abi eakaaslastelt</p> <p>Kasutab viisakusväljendeid</p> <p>Hakkab mõistma teiste tundeid, emotsioone.</p> <p>Keskendub huvipakkuvale mõnikümmend minutit</p>	<p>Lõikab juhendamisel kääridega suuri sirgete piirjoontega ja vormilt lihtsaid kujundeid.</p> <p>Juhendamisel rebib paberist ribasid ja lihtsamaid kujundeid.</p> <p>Voltimine -voldib paberi pooleks, neljaks.</p> <p>Laob kasutades kive, nõöpe, tikke.</p> <p>Saab hakkama kolmnurga joonistamisega</p> <p>Kerib lõnga</p>

	<p>Teeb sõlme</p> <p>Oskab ruudust lõigata ringi - nurkade ümardamise teel</p>
ENESETEENINDUS	LIIKUMINE
<p>Peseb ise oma (näo) ja käed meeldetuletusega.</p> <p>Paneb tõmbeluku ilma abita kinni.</p> <p>Paneb jalanõud õigesti jalga.</p> <p>Kammib ja harjab oma juukseid.</p> <p>Nuuskab ise nina.</p> <p>Hoiab oma asjad korras</p>	<p>Jookseb üle madalate takistuste</p> <p>Sooritab hüppeid hüppenööriga Säilitab poomil kõndides tasakaalu.</p> <p>Seisab ühel jalal (8-10 sekundit).</p> <p>Sooritab tireli ette.</p> <p>Sooritab hoojooksult: kaugushüpet, kõrgushüpet.</p> <p>Roomab kõhuli asendis.</p> <p>Põrgatab palli.</p>
MUUSIKA	
<p>Laulab väljahingamisel loomuliku häälega</p> <p>Laulab peast teistega koos mõningaid rahva- ja lastelaule.</p> <p>Mängib ja tunneb kuulates tämbri järgi ära õpitud rütmipille</p> <p>Ansamblimängus osaledes alustab ja lõpetab koos teistega, mängib nendega ühes tempos.</p> <p>Muudab liikumist muusikaosade ja muusikaliste väljendusvahendite vaheldumise põhjal, arvestades pulssi ja meetrumit</p>	

6-7-aastased

KEEL JA KÕNE	PEENMOTOORIKA
<p>Hääldab etteõeldu kordamisel õigesti tähenduselt võõraid sõnu ja võõrhäälikuid.</p> <p>Mõistab ja nimetab üldnimetusi.</p> <p>Jutustab olu- ja tegevuspiltide järgi, kirjeldab tuttavaid esemeid.</p> <p>Jutustab etteantud teemal. Püsib teemas.</p> <p>Räägib oma kogemustest, püsib teemas.</p> <p>Häälib ja loeb 2-3 silbilisi sõnu</p> <p>Määrab hääliku asukoha sõnas.</p> <p>Nimetab ja kirjutab enamiku tähti.</p> <p>Oskab kirjutada etteütlemise järgi lihtsaid 1-2 silbilisi sõnu</p>	<p>Lõikab kääridega lihtsamaid kumerate piirjoontega kujundeid</p> <p>Voldib ettenäitamise järgi etapiliselt kaasa tehes lihtsaid objekte</p> <p>Laps punub juhendamise abil palmikut</p> <p>Heegeldab ketti</p> <p>Tikib madalpistes piltide kontuuri</p> <p>Loob ise ja tajub mustri rütmi</p> <p>Värvib kontuuri sees, muutes värvimisel käe suunda</p> <p>Seob iseseisvalt kingapaelu</p>
MATEMAATIKA	SOTSIAALNE ARENG
<p>Moodustab ja nimetab erinevatest vahenditest geomeetrilisi kujundeid.</p> <p>Teab ja kasutab mõisteid: parem, vasak, paremal, vasakul.</p> <p>Tunneb numbrimärke 1-12.</p> <p>Teab ja kasutab õigesti märke +; - ; = .</p> <p>Liidab ja lahutab 5 piires, saab hakkama lihtsama matemaatilise jutukese põhjal arvutustehte koostamisega.</p> <p>Oskab moodustada hulka lisamise või äravõtmise teel ning ühise tunnuse järgi.</p> <p>Oskab orienteeruda paberil.</p> <p>Järjestab esemeid pikkuse, laiuse, kõrguse järgi 10 piires.</p> <p>Teab oma sünnikuupäeva, sünnikuud, aastaaega.</p> <p>Teab mõisteid kõrval, ääres, nurgas, keskel, servas.</p>	<p>Tajub, mõistab, arvestab teiste emotsioone ja seisukohti</p> <p>Omandab grupi reeglid ja arvestab grupi vajadustega.</p> <p>Teeb vahet heal ja halval.</p> <p>Suudab aru saada ja täita 2-3 osalisi korraldusi.</p> <p>On suuteline kestvaks tahtepingutuseks (25-30 min.)</p> <p>Suudab teistele reegleid selgitada.</p> <p>Viib tegevused lõpuni.</p> <p>Näitab üles algatusvõimet</p> <p>Suudab kuulata täiskasvanute ja eakaaslaste kõnet, seda katkestamata.</p>
	ENESETEENINDAMINE
	<p>Teab ja tunneb oma asju.</p> <p>Saab hakkama korrapidamisülesannetega.</p> <p>Korjab kokku ja viib ära oma toidunõud ja</p>

<p>Tunneb kella, oskab nimetada täis- ja pooltundi.</p> <p>Tunneb ära geomeetrilised kujundid kuup, kera.</p>	<p>töö-vahendid.</p>
<p>MUUSIKA</p>	<p>LIIKUMINE</p>
<p>Laulab ilmekalt loomuliku hääle ja vaba hingamisega.</p> <p>Laulab eakohaseid rahva- ja lastelaule nii rühmas ja ansamblis kui ka üksi.</p> <p>Eristab kuulmise järgi laulu ja pillimängu.</p> <p>Suudab laulu või muusikapala tähelepanelikult kuulata ning kuulatud muusikat iseloomustada.</p> <p>Eristab tämbri ja kõla järgi õpitud pille.</p> <p>Mängib eakohastel rütmi- ja meloodiapillidel õpitud laulule ning instrumentaalpaladele.</p> <p>Mängib pilliansamblis.</p> <p>Liigub vastavalt muusika meeleolule.</p> <p>Väljendab ennast loovalt muusikalise-rütmilise liikumise kaudu.</p>	<p>Säilitab tasakaalu paigal olles ja liikumisel</p> <p>Keskendub sihipäraseks kehaliseks tegevuseks</p> <p>Hüppab ühel jalal jalga vahetamata</p> <p>Sooritab hüppeid hüppenööriga.</p> <p>Sooritab üheaegselt kaaslastega rütmilisi liigutusi.</p> <p>Kasutab harjutuste sooritamisel mõlemat kätt, täpsust nõudvas tegevuses kasutab domineerivat kätt.</p> <p>Sooritab tireli ette.</p> <p>Roomab matil.</p> <p>Kõnnib/jookseb üle madalate takistuste</p> <p>Liikumisel mängimisel peab kinni reeglitest.</p> <p>Teab ja järgib basseini kasutamise hügieeni- ja ohutusreegleid.</p>

4. KOOLIVALMIDUSE KAART

Lapse nimi:

Sünniaeg:

Lasteaia õppekava õpipädevustest lähtuvalt lapse arenguhindamise tabeli kokkuvõte ainevaldkondade kaupa

KEEL JA KÕNE	PEENMOTOORIKA
Häädab etteõeldu kordamisel õigesti tähenduselt võõraid sõnu ja võõrhäälikuid (nt fanta, šokolaad).	Lõikab kääridega lihtsamaid kumerate piirjoontega kujundeid.
Mõistab abstraktseid üldnimetusi ja nimetab üldnimetajaga (nt transport, kehaosad, lilled).	Voldib ettenäitamise järgi etapiliselt kaasa tehes lihtsaid objekte (paat, lennuk, müts).
Jutustab olu- ja tegevuspiltide järgi, kirjeldab tuttavaid esemeid.	Laps punub juhendamise abil palmikut (kolmeharulist).
Jutustab etteantud teemal. Püsib teemas.	Tikib madalpistes piltide kontuuri.
Räägib oma kogemustest. Püsib teemas.	Loob ise ja tajub mustri rütmi.
Häälib ja loeb 2-3 silbilisi sõnu.	Värvib kontuuri sees, muutes värvimisel käe suunda.
Määrab hääliku asukoha sõnas (alguses, lõpus, sees).	Seob iseseisvalt kingapaelu.
Nimetab ja kirjutab enamiku tähti.	ÜLDOSKUSED
Oskab kirjutada etteütlemise järgi lihtsaid 1-2 silbilisi sõnu.	Tajub, mõistab, arvestab teiste emotsioone ja seisukohti.
Loeb peast luuletusi, liisusalme.	Omandab grupi reeglid ja arvestab grupi vajadustega.
MATEMAATIKA	Teeb vahet hea ja halva vahel.
Moodustab erinevatest vahenditest geomeetrilisi kujundeid (kõrred, paelad, kivid) nimetab kujundi.	Suudab aru saada ja täita 2-3 osalisi korraldusi.
Tunneb numbrimärke 1-12.	On suuteline kestvaks tahtepingutuseks (20-30 min).
Teab ja kasutab õigesti märke +; - ; = .	Suudab teistele (mängu) reegleid selgitada.
Liidab ja lahutab 5 piires.	Viib tegevused lõpuni.
Oskab moodustada hulka lisamise või äravõtmise teel.	Suudab kuulata täiskasvanute ja eakaaslaste kõnet, seda katkestamata.

Oskab orienteeruda paberil.		Näitab üles algatusvõimet	
Oskab moodustada uut hulka ühise tunnuse järgi.		Tunneb rõõmu võidust ja suudab taluda kaotust võistlusmängus.	
Järjestab esemeid pikkuse, laiuse, kõrguse järgi 10 piires.		Teab ja tunneb oma asju.	
Teab mõisteid kõrval, ääres, nurgas, keskel, servas.		Saab hakkama korrapidamise ülesannetega.	
Tunneb kella, oskab nimetada täis- ja pooltundides.		Korjab kokku ja viib ära oma toidunõud ja töö vahendid.	
Tunneb ära geomeetrilised kujundid kuup, kera.		LIIKUMINE	
Teab oma sünnikuupäeva, sünnikuud, aastaega.		Säilitab tasakaalu paigal olles ja liikumisel.	
MUUSIKA		Keskendub sihipäraseks kehaliseks tegevuseks.	
Laulab ilmekalt loomuliku hääle ja vaba hingamisega.		Laps suudab reageerida vastavalt ette antud ülesandele (reageerimiskiirus, võime kuulata aru saada)	
Laulab eakohaseid rahva- ja lastelaule nii rühmas/ansambelis kui ka üksi.		Hüppab ühel jalal jalga vahetamata 8-10 hüpet (mõlemad jalad).	
Eristab kuulmise järgi laulu ja pillimängu.		Sooritab hüppeid hüppenööri (vähemalt 5 korda järjest).	
Suudab laulu või muusikapala tähelepanelikult kuulata ning kuulatud muusikat iseloomustada.		Sooritab üheaegselt kaaslastega rütmiliigutusi.	
Eristab tämbri ja kõla järgi õpitud pille.		Sooritab tireli ette.	
Mängib lastepillidele ja oskab mängida ka pilliansambelis.		Kasutab harjutuste sooritamisel mõlemat kätt, täpsust nõudvas tegevuses kasutab domineerivat kätt.	
Liigub vastavalt muusika meeleolule.		Roomab matil (erinevate kehapoolte vastandamine)	
		Kõnnib/jookseb üle madalate takistuste (kõrgus 20 m).	
		Liikumisel ja mängimisel peab kinni reeglitest (ohutus- ja mängureeglid).	

ROHELINE- õpipädevus omandatud
meeldetuletamist

KOLLANE- esineb mõningaid eksimusi, vajab

PUNANE –vajab kordamist, individuaalset juhendamist

Üldandmed lapse kohta

Lasteaeda tuleku aeg:

Kodune keel:

Koolieelses lasteasutuses rakendatud tugiteenused:

Laps vastab küsimustele:

Kas sa tahad kooli minna?

Miks peab koolis käima?

Lapse huvid, eripära, tegevuste eelistused

Õpetajad:

Direktor